ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Β'. | ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 13 ΜΑΡΤΙΟΥ 1882 | ΑΡΙΘ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.— Ἐλπίδων ἀποτυχίαι. — Δημητρίου Ῥοδοκανάκιδος: Βιογραφίαι λογίων Ἰουστινιανῶν ἐν Χίῳ γεννηθέντων 1348—1819. Φραγκίσκος Κάμπης Ἰουστινιάνης. — Ἰουλίου Σίμωνος: Ὁ μικρὸς πολίτης. — Ὁ Φάουστ τοῦ ἐκτὸς τραγῳδίας τραγῳδοποιοῦντος Gœthe. — Ἡ πολιορκία τῆς Φλωρεντίας.—Ποικίλα.— Σκέψεις Ἐρνέστου Λουθάρδου.

ΕΛΠΙΔΩΝ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ

Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατατάξωμεν κατὰ κεφάλαια καὶ ἄρθρα τὸ μέγα ἔργον, ὅπερ ὁ τόπος περιμένει παρὰ τῆς νέας κυβερνήσεώς του; Θὰ ἦτο χρήσιμον καὶ τοῦτο, ἂν ἅπαντες δὲν ἠσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην ἐκ βάσεων ἀνατροπῆς τοῦ καταπεσόντος συστήματος, ἐὰν ἅπαντες δὲν ἐγνωρίζομεν τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐκ τοῦ πλησίον, ὅσῳ μικρὰς καὶ ἂν ἐπέτρεπεν ἡμῖν ὁ κοινωνικὸς ἡμῶν κύκλος σχέσεις πρὸς τὰς ἀρχάς.

Ἡ παραλυσία ἐν τοῖς ἄκροις ἐδείκνυε τί ἀνέμενεν ἡμᾶς ἐν τῷ κέντρῳ. Ἂν εἴπωμεν ἀνικανότης δὲν θὰ πιστευθῶμεν ἴσως, τοσαύτη ὅμως κακὴ θέλησις εἰς τὸ καλῶς διοικεῖν τοιαύτη θυσία τῶν κοινῇ συμφερόντων εἰς τὰ ἀτομικὰ τῶν ὑπουργῶν πρώτην φορὰν ἐτέθη εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἰδιοτελείας. Τί ἀνεμένομεν περὶ τοῦ νέου ὑπουργείου; Καλὴν μόνον θέλησιν. Θυσίαν τῶν ἀτομικῶν εἰς τὰ κοινά, ἀνατροπὴν τελείαν τοῦ παρελθόντος συστήματος, τέλος ὅσα ὑπεσχέθησαν ἡμῖν.

Τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα ἐν τούτοις δίδουσιν ἡμῖν ἀφορμὰς ἐπικρίσεων, δυστυχῶς. Αἱ ἀτομικαὶ συμπάθειαι αἱ πολιτικαὶ λεγόμεναι ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν πολιτευτῶν ἀνάγκαι ἔδειξαν πάλιν τὴν εἰδεχθῆ των μορφὴν τὴν ἀπονεκροῦσαν, ἂν ὄχι τὴν ἰσχὺν τῶν νόμων, τοὐλάχιστον τὸ κῦρος, τὴν ἀξίαν τῆς ἱκανότητος, καὶ τῶν προσόντων.

Καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἀμέσως μεταξὺ τῶν ὑπουργῶν ῥῆξις ἔρχεται ἐπίκουρος τῶν κρίσεων ἡμῶν, ἐπικυροῦσα τὸ ἀληθὲς αὐτῶν.

Ὁρίζομεν ἀκριβέστερον.

Παρερχόμενοι τοὺς πρώτους διορισμούς, οὓς οἱ κύριοι ὑπουργοὶ συνυπέγραψαν μετὰ τοῦ διορισμοῦ των καὶ τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι τυγχάνουσιν ἀμοιβὴ ἱκανότητος ὡς ἀντικατάστασις ἀμοιβῆς πρὸς ἐκδουλεύσεις ὀργάνων τοῦ παρελθόντος συστήματος ἐρχόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ τελευταῖον ἐπεισόδιον, ὅπερ ἐπέφερε τὴν παραίτησιν τοῦ κ. ἐπὶ τῶν στρατιωνικῶν ὑπουργοῦ, ὅπερ τῶν ἀντιπολιτευομένων ἄλλα μὲν ὄργανα ἐπέκριναν, ἄλλα δὲ ἐπεδοκίμασαν, τῶν δὲ συμπολιτευομένων οὐδὲν οὐδένα λόγον περὶ αὐτοῦ ἔγραψε.

Δὲν εἴδομεν, μεθ' ὅσην καλὴν θέλησιν ἠθελήσαμεν νὰ καταβάλωμεν οὐδένα λόγον καὶ ἀπώτερον κἂν, δικαιολογοῦντα τὸν προβιβασμὸν τοῦ κ. Γρίβα, ὅστις ἠδύνατο μετὰ τοῦ αὐτοῦ κέρδους νὰ ἀναλάβῃ καὶ ὡς συνταγματάρχης καὶ ὡς ὑποστράτηγος τὴν διοίκησιν τῶν νέων ἐπαρχιῶν.

Ἡ ἄκαιρος ἐπιμονὴ τοῦ ὑπουργείου εἰς τὸν προβιβασμὸν τοῦ στρατιώτου τούτου, ὅστις πρὸ καιροῦ ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν ἤθελε παρακληθῇ νὰ δεχθῇ ἀντὶ βαθμοῦ ἀποστρατείαν καὶ ἡ

ἐκ ταύτης ὑποχώρησις τοῦ κ. ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ γίγνονται αἰτίαι σπουδαῖαι νὰ ἀπολέσῃ ἡ κυβέρνησις τὸ γόητρον, ὅπερ ἔφερε παρὰ τῇ πλειοψηφίᾳ τοῦ ἔθνους ἀνερχομένη εἰς τὴν ἐξουσίαν, καταστρέφουσα τὴν διαφορὰν, ἣν ἔλαβον οἱ πολλοὶ μεταξὺ τοῦ καταπεσόντος καὶ τοῦ ἀνερχομένου συστήματος.

Καὶ ἀληθῶς, ἂν τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐπολεμήσαμεν τὸ πρῶτον βλέπομεν πιστῶς ἐπαναλαμβανομένους σήμερον, ἐν τῇ ἀπορίᾳ εἰς ἣν ἡ κατάστασις αὕτη μᾶς ἐμβάλλει, ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ μικρὸν πρὸ τῶν τελευταίων ἐκλογῶν εὑρισκόμεθα, ζητοῦντες ποῖα τὰ ριζικώτερα μέσα πρὸς διόρθωσιν τῆς πολιτείας, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ τόσα ὑποσχεθεῖσα ἀντιπολίτευσις δὲν ἤθελε ἰσχύσει καὶ διαφέροντες μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι σήμερον θ' ἀναζητήσωμεν τὰ μέσα ταῦτα, ὅπως τελείως ἀπαλλαγῶμεν συστήματος διαιρουμένου εἰς δύο μερίδας. Σ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΙΔΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΛΟΓΙΩΝ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΩΝ ΕΝ ΧΙΩ: ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΩΝ

1348—1819

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΑΜΠΗΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.)

Διωχθέντος ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ μαρκίωνος τοῦ Μομφερράτου ὁ Φραγκῖσκος ἐν Γενούῃ εὑρισκόμενος ἐξελέχθη[1] ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῇ **20 Μαρτίου 1413** μέλος τῆς κυβερνήσεως τῆς δημοκρατίας ἥτις ὠνομάσθη Κολλέγιον τῶν Ὀκτὼ ἕνεκα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγκροτησάντων αὐτὴν μελῶν, τῇ δὲ **10 Μαίου** ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ δόγη Γεωργίου Ἀδόρνου ἔκτακτος πρεσβευτὴς πρὸς τὸν ἐν Οὐθίνῃ διαμένοντα ἐλεύθεριον καὶ μεγαλόψυχον[1] τῆς Γερμανίας αὐτοκράτορα Σιγισμοῦνδον, ἵνα ἐκθέσῃ αὐτῷ προφορικῶς τὰ πολύπλοκα αἴτια, ἐξ ὧν ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ ἠναγκάζετο νὰ ἀπαγορεύσῃ αὐτῷ τὴν εἰς Γένουαν ὑπ' αὐτοῦ προταθεῖσαν ἐπίσκεψιν, καὶ τὸν ἱκετεύσῃ νὰ λύσῃ αὐτὴν δι' αὐτοκρατορικοῦ θεσπίσματος ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων, αἵτινες συνέδεον αὐτὴν πρὸς τὸν ἄλλοτε κυριάρχην αὐτῆς γάλλον βασιλέα. Ὁ Σιγισμοῦνδος μειδιῶν πικρῶς, παρεχώρησε τῇ **18 Μαίου 1413** ἀμφότερα τὰ αἰτήματα τῆς διπροσώπου[2] δημοκρατίας καὶ ἵνα ἱκανοποιήσῃ τὸν Φραγκῖσκον διὰ τὴν αὐταπάρνησιν, ἣν ἔδειξε δεχθεὶς τοιαύτην ἀχάριστον καὶ δουλοπρεπῆ ἀποστολήν, ἐχειροτόνησεν Ἱππότην, ὠνόμασεν Αὐλικὸν Σύμβουλον, ἀνεκήρυξε **Κόμητα Παλατίνον**[3] καὶ ἐχορήγησεν αὐτῷ, τοῖς ἀπογόνοις καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, διὰ διπλώματος[4] χρονολογημένου **17 Μαίου 1413** καὶ ἀποκειμένου ἐν τοῖς ἐν Γενούῃ ἀρχείοις τοῦ Ἰουστινιανείου οἴκου, τὸ δικαίωμα νὰ προσθέσῃ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πατρικοῦ θυρεοῦ, τοῦ εἰκονίζοντος ἐπὶ ἐρυθροῦ πεδίου τρίπυργον ἀργυροῦν φρούριον, ἀετὸν μελανοῦ χρώματος, τὰς πτέρυγας ἔχοντα ἀναπεπταμμένας καὶ τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ ἐστραμμένην κεφαλὴν ἐστεμμένην, ἐπὶ χρυσοῦ ἐδάφους, ὡς φέρουσιν αὐτὸν μέχρι σήμερον ἐπὶ τοῦ θυρεοῦ πλεῖσται οἰκογένειαι, λαβοῦσαι τὸ δικαίωμα ὑπὸ τῶν πέραν τῶν Ἄλπεων καισάρων.[1]

---

1) «Essendo stato scacciato da Genova il duca di Monferrato, governo sotto nome di Rettore, la Republica.» (Michele Giustiniani, Scrittori Liguri, Roma, 1667, εἰς 4ον, σελ. 237), «Le collége des Huit revêtu de tous les pouvoirs de l' État» (Leo, Histoire d' Italie, Τόμ. Α', σελ. 773).

1) Leonardi Aretini, Commentar. (Ἐν τόμῳ IX, Script. Rer. Italic, σελ. 936), Sismondi, Répupliques Italiennes, κεφ. LXI, σελ. 213—214.

2) Liber jurium reipublicae Ianuensis, Τόμ. Β', σ. 1442, Vincens, Τόμ. Β', σελ. 180.

3) Αὐτόθι, σελ. 180, Agostino Giustiniani, βιβλ. Ε', φύλ. 177α, Michele Giustiniani, Scrittori Liguri, σελ. 237. Τὰ πρωτότυπα αὐτοκρατορικὰ διπλώματα ἁπάντων τῶν διορισμῶν ἀπόκεινται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ πρίγγιπος Ἰουστινιάνη δὲ Μπασάνο.

4) Παρατίθημι ὧδε τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ λίαν πολυτίμου τούτου διπλώματος, ἣν ἀντέγραψα ἐκ τοῦ μόνου γνωστοῦ τελείου ἀντιτύπου τοῦ βιβλίου, La description et histoire de l' isle de Scios ou Chios, par Ierosme Iustinian, Gentil'homme Ordinaire de la Chambre du Roy Tres-Chrestien, Charles Neufuiesme, fils du Seigneur Vincent Iustinian, l' un des Seigneurs de ladite isle, Cheualier de l' Ordre de saditte Majesté, Conseiller en son Conseil d' Estat et Priué, et Ambassadeur extraordinaire du Roy, auprez du Sultan Selim, Grand Seigneur de Constantinople. M. D. VI., τοῦ ἐν τῇ Μαζαρινείῳ βιβλιοθήκῃ τῇ ἐν Παρισίοις διατηρουμένου (σελ. 116—118) **Nous Sigismond** par la Grace de Dieu, toujiours Auguste des Romains, de la Hongrie, Dalmatie et Croatie, souhaite toute faueur Royalle et tout bien, à **Nostre** bien aymé, familier et fidelle noble **Francois Iustinian**, cheualier, citoyen de Gennes, et comte du Sacré Palais de l' Empire. Tout ainsi que les rayons sont causes du soleil, de mesme n' y a t-il de noblesse qui ne prouienne de la claire lumière du trosne des Cesars, par un droit legitime, tellement que toutes les armes de noblesse dependent de la Majesté Imperiale, et personne ne peut douter des priuileges et armoiries, de la grandeur de courage et generosité, si elles ne sont tirées du sein de la noble extraction des Cesars. **Ayans** donques esgard aux infinis merites de la bonne vie et constance desquels tes deuanciers et toy speciale ment **Nous** as honoré, et tous amateurs du Sainct Empire par tes bonnes et fidelles seruices, **Nous**, aprés une meure deliberation, et du Sainct Conseil de tous **Nos** princes, comtes, barons, seigneurs, gentilshommes, et tous fidelles subjects, auons l' auctorité Romaine et Royalle confirmé et confirmons par ces Presentes, a toy et à tous tes heritiers de toute ta famille, les armoiries lesquelles sont cy despeintes, pour marque et noblesse de vertu, et ce pour l' honneur qui t' est deu, et à toute la maison des Iustinians, d' un plus plein pouvoir et grace specialle, pour plus grande gloire de noblesse, de toy, de tes heritiers, et de toute ta maison et parenté susdite. C' est **Nostre** plaisir et **Nous** te permettons par ces Presentes, et de **Nostre** propre mouuement, qu' au plus haut de tes armoiries tu portes, comme il sevoit icy despeint une aigle noire en un champ de couleur iaune, en tous tes exercises et combats militaires. **Nous** voulons aussi, que ta race des Iustinians iouisse paisiblement et à bon droit de cette faueur Royalle, et d' un si grand don, à fin que ton fidelle seruice, se monstre d' autant plus zelé au seruice du Sacré Empire Romain, qu' elle se voit en receuoir des salaires: que personne doncques ne soit si temeraire que d' enfraindre ou contredire audacieusement à ces presentes Lettres d' Octroy, Confirmation et Priuilege, s' il ne veut presumant de se faire, que **Nous** luy facions griefuement recognoistre qu' il encourra **Nostre** indignation. **Donné** soubz le Seau de **Nostre** Majesté, en **Nostre** pais de Boheme, l' an de la Natiuité de Nostre Seigneur Iesus-Christ, mil quatre cens treize, le dix septiesme de May, de **Nostre** regne de Hongrie le XVII eme, et des Romaines le troisieme»

1) Δὲν ἦτο μὲν ἐπιτετραμμένον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας νὰ παραχωρήσωσι τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ ἄλλος ἐκτὸς αὐτῶν, τὸν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ θυρεοῦ τῆς αὐτοκρατορίας εἰκονιζόμενον διπρόσωπον μέλανα ἀετὸν (ἀνάγνωθι περὶ τούτου ὡς καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τῶν θυρεῶν τῶν αὐτοκρατοριῶν Ἀνατολῆς, Δύσεως, Αὐστρίας καὶ Ρωσσίας εἰκονιζομένων, τὴν ὑπὸ τὰς σελίδας 141—145 τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως τοῦ ποιήματος Ἑλλὰς Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου, σημείωσιν), ἐπετρέπετο ὅμως αὐτοῖς νὰ χορηγήσωσιν ὡς μεγάλης τιμῆς καὶ εὐνοιας δεῖγμα εἰς εὐγενεῖς οἴκους μονοκέφαλον ἀετόν. «Licet ab Imperatore, ὁρίζει ὁ περιώνυμος Ἰωάννης Limneus, sit insignia concedendi potestas, illa tamen limitata, ne alicui integram aquilam maximè vero imperialem, concedant» (παρὰ Ἀλεξάνδρῳ Nisbet, System of heraldry, Edinburgh, 1742, εἰς φον, τόμ. Β', μέρ. Γ', σ. 67). Ὁ δὲ ἡμέτερος δυστυχὴς αὐτοκράτωρ Μανουὴλ Παλαιολόγος, ὅτε τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1399 διῆλθεν ἐκ Μεδιολάνου διευθυνόμενος εἰς Παρισίους, ἵνα ζητήσῃ παρὰ Καρόλου τοῦ Στ', βοήθειαν ὑπὲρ τῆς κινδυνευούσης Κωνσταντινουπόλεως, ἐδωρήσατο τῷ φιλοξενήσαντι Καστελλίνῳ Βεκκαρίᾳ τὰ βυζαντινὰ ἐθνόσημα, δηλονότι χρυσοῦν ἀετὸν δικέφαλον ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐδάφους αὐτοκρατορικῶς ἐστεμμένον καὶ ἔχοντα τὰς πτέρυγας ἀναπεπταμμένας, ἵνα προστεθῶσι συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἡραλδικῆς τέχνης ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ οἰκογενειακοῦ αὐτοῦ θυρεοῦ, ὅστις ἦτον ἀργυροῦς καὶ ἐτέμνετο πλαγίως δι' ἐρυθρᾶς ζώνης τεθειμένης μεταξὺ τριῶν κυπέλλων, δύο καὶ ἑνὸς, μεστῶν μελανοῦ οἴνου. «Castellano Beccaria, ὅπως λέγει ὁ γενεαλόγος Φραγκῖσκος Ζαζέρας ἐν τῷ, Della nobiltà dell Italia (In Napoli, 1615, εἰς φύλ. τόμ. Α', σ. 30) συγγράμματι αὐτοῦ, ricevutte ne le sue case Emanuel Paleologo, imperador di Costantinopoli splendissimamente, onorandolo oltre lo superba spesa di richissimi doni; per loche sentendos egli obligato l' arrichi dell' insegne del imperador de Greci che queste sono, cioé in campo rosso un aquila d' oro à due teste coronate, etc.» καὶ «L' empereur Manuel Palaeologue, ἐπιβεβαιεῖ λέγων ὁ Du-Cange (Dissertation XXVI, sur l' histoire de S. Louys, Paris, 1668, εἰς φύλ., σελ. 306), donna à Castellino Beccaria, qui le recût et le deffraya à Milan, lorsqu' il y passa aller .... l' aigle d' or, en champ de gueules, au chef de ses armes, qui sont celles des empereurs de Constantinople». Τί ἔχουσι ν' ἀντιτάξωσι εἰς τὴν ζῶσαν μαρτυρίαν τῶν ἐμβλημάτων τοῦ οἴκου τῶν Βεκκαριῶν, οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι τὰ ἀτομικὰ ἐμβλήματα τῶν Παλαιολόγων, ὁ ἐρυθροῦς δηλονότι θυρεὸς μετὰ τοῦ εἰς τέσσαρα τμήματα τέμνοντος αὐτὸν χρυσοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τμήματος εἰκονιζομένου χρυσοῦ Β, ἦσαν τὰ τῆς αὐτοκρατορίας; Τί δὲ θέλει νὰ εἴπῃ ὁ ἀρχαῖος συμμαθητὴς Σάθας διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς φράσεως «La grande couronne des Paléologues portait les quatre B» διὰ τῆς ὁποίας περαίνει (Revue archaeologique, 1877, σελ. 1021), τὴν πρὸς τὸν φίλον του Σχλούμβεργερ ἀθάνατον ἐκείνην περὶ Τετραβασιλείας, Τετραπέρατου, Τετραυγούστου καὶ Τετραπλεύρου ἐπιστολὴν αὐτοῦ; Ὁ Δουκάγγιος εἰς τὸ περὶ «Βυζαντινῶν ἐνδόξων οἰκογενειῶν» ἀτελέστατον δυστυχῶς ὑπόμνημά του (Familiæ Augustae Byzantinae, Parisiis, 1682, εἰς φύλ., «Stemma Palaeologorum» εἰς ὃ ὁ φίλος Σάθας παραπέμπει περιγράφων τὸ «Τετράβιβλον ἐπίσημον στέμμα τῆς δυναστείας τῶν Παλαιολόγων», εἰκονίζει ὑπὲρ τὸν Παλαιολόγειον θυρεὸν τὸ σύνηθες στέμμα, τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐπὶ κεφαλῆς οἱ τελευταῖοι ἡμῶν, πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αὐτοκράτορες, καὶ οὗτινος ἀπεικόνισμα ὅρα εἰς τοὺς πίνακας VI, VII καὶ XII τοῦ VII τόμου τοῦ Glossarium mediæ ed infimae latinitatis ὑπὸ Du Cange, Paris, 1858, εἰς 4ον). Ἂν ὁ θαυμαστὸς μεσαιωνοδίφης ἐξέλαβε τὰ τόξα τοῦ στέμματος διὰ Β, τότε ἅπαντα τὰ αὐτοκρατορικὰ, βασιλικὰ καὶ ἡγεμονικὰ στέμματα τοῦ κόσμου πρέπει νὰ ὀνομασθῶσι τετράβητα ἢ μᾶλλον δίβητα.

1) Κατὰ τὸ 1390, ὁ Φραγκῖσκος ἦτο ἑκάτοχος ὡς προεμνημονεύθη 5 1/2 κερατίων, ἤτοι ἑνὸς δωδεκάτου καὶ 2 1|2 κερατίων τῆς Χίου. Ἐξ αὐτῶν ἐπώλησε τῇ 15 Ἰουλίου 1397, Παύλῳ τῷ υἱῷ Μιχαὴλ Κορεσίου ἢ Κορέση, τοῦ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰωάννου Κυβοῦ ἐκείνου, τοῦ ἀναγκασθέντος διὰ τῆς συμβάσεως τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1346 νὰ παραδώσῃ τὴν Χίον εἰς τὸν Σίμωνα Βιγνόζην («Am 12 Sept. 1346, capitulirte endlich Kybos, ἱστορεῖ ὁ περιώνυμος μεσαιωνολόγος Κάρολος Χόπφ ἐν τῇ 315 σελίδι τοῦ πολλάκις ἐνταῦθα μνημονευθέντος περὶ τῶν ἐν Χίῳ γενοατῶν Ἰουστι-

Ἐπανακάμψας εἰς Γένουαν ὁ Φραγκῖσκος ἐτιμήθη ἐξόχως ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ λίαν δυσκόλου διπλωματικῆς ἀποστολῆς, δὲν διέμεινεν ὅμως ἐκεῖ ἐπὶ πολύ, διότι ἡ μεγάλη αὐτοῦ καρδία δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνέχηται βλέπουσα τὴν γῆν τῶν προγόνων καταστρεφομένην ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῶν αἱματηρῶν ἐμφυλίων ῥήξεων τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων. Ἀνεχώρησε λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα Χίον, ἧς κατεῖχε τότε ἓν μόνον δωδέκατον,[1] καὶ τῷ

1418 ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τοῦ γενικοῦ τῆς Μαόνας συμβουλίου διοικητὴς αὐτῆς, προσέθηκε πρῶτον ἤδη καὶ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Χίου θυρεοῦ τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀετόν, τὸν ὁποῖον πρὸ πενταετίας ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ἰδίου. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τρίτης, τῷ 1421, καὶ τῆς τετάρτης, τῷ 1431, ἀρχοντίας αὐτοῦ, κατ' ἐντολὴν τοῦ ποτεστάτου, ἐν τῷ χιακῷ νομισματοκοπείῳ κοπέντων νομισμάτων, ἅτινα κοσμοῦσι τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Λάμπρου καὶ τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν (πίν. Γ', ἀριθ. 29, 30, 31, σελ. 47—48) ἐν τῷ ὑπομνήματι La zecca di Scio durante il dominio dei Genovesi τοῦ Δομενίκου Πρόμης. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπείσθη ἴσως ὁ ἀναγνώστης, ὅτι μόνον κατὰ τὰς ἀρχοντίας τοῦ ἡμετέρου Φραγκίσκου, τῶν ἀπογόνων ἢ κληρονόμων αὐτοῦ, ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀετὸς ἐκόσμει τὸν θυρεὸν καὶ τὰ νομίσματα[1] τῆς Χίου καὶ ὅτι ἐξηλείφετο ἐξ αὐτῶν, ὅτε ἐκ-

νιανῶν ἱστορικοῦ δοκιμίου του, und schloss durch seiner Procurator Constantius de Chio in den Kirche S. Nicolo mit Vignosi und den andern Trierarchen einen Vertrag ab, der zunæchst ihn und seine næchsten Angehœrigen sicher stellte. Er ward unter die genuesischen Bürger als «Giovanni Cibo» aufgenommen und in Besitze aller seiner Güter und der ihm vom Kaiser verliehenen Privilegien belassen; ihm ward vollstændige Amnestie und nebst seinem Bruder Kosta und seinem Neffen Michael Koresi Befreiung von allen directen Stevern zugestanden»), 1 1/2 κεράτιον καὶ οὕτως ἐχορήγησεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ καταγραφῇ εἰς τοὺς μαονικοὺς πίνακας· καὶ τῇ 25 Μαρτίου 1411, ἔδωκεν ἕτερον κεράτιον ὡς προῖκα τῇ θυγατρί του Ἀργεντίνῃ (Ἀργιέντα ἢ Ἀριέτα,) ὅτε αὕτη συνεζεύχθη Ἰωάννῃ Κίπροκκῃ, ὅστις ἀνέλαβε πάραυτα τότε, ὄχι μόνον τὸ προσώνυμον Ἰουστινιάνης ἀλλὰ καὶ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τῆς συζύγου, ὀνομασθεὶς Κάμπης-Κίπροκκης Ἰουστινιάνης. Εἰς τὸν νέον τοῦτον ἰουστινιάνειον κλάδον ἀνῆκεν ὁ κατὰ τὸ 1504 τῆς Χίου δημαρχεύσας Σθλεστρος, οὗτινος νόμισμα ἐδημοσίευσεν ὁ Schlumberger ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Numismatique de l' Orient Latin καὶ ὁ κατὰ τὴν 15 Ἰουλίου 1507 ἐν Γενούῃ κατὰ προσταγὴν τοῦ ἐπαναγαγόντος αὐτὴν τότε εἰς ὑποταγὴν γάλλου μονάρχου Λουδοβίκου ΙΒ', ἀποκεφαλισθεὶς πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ἀμνηστευθέντων συνεπαναστατῶν Γενουατῶν, ἀτυχὴς Δημήτριος Ἰουστινιάνης· (Pandette Richerianie, Giscardi, Buonarotti καὶ Hopf, γενεαλογικοὶ πίνακες, Iacopo Nardi, istoria Fiorentina, Τόμ. IV, σελ. 193; Ag. Giustiniani, Annali, Βιβλ. IV., σελ. 264, Bizarro, Βιβλ. XVIII, σελ. 420, Belcarii, Comment. Βιβλ. X, σελ. 299, Guicciardini, Βιβλ. VII, σελ. 378, Vincens, Gènes, Τόμ. Β', σελ. 369, Henry Leo, Τόμ. Β', σελ. 518, Τόμ. Γ', σελ. 36).

1) Ἐν τῇ ὑπὸ χρονολογίαν 26 Φεβρουαρίου 1447, μεταξὺ Σίμωνος Βιγνιόζη καὶ τῆς γενουατικῆς δημοκρατίας, συνομολογηθείσῃ συμβάσει (Codex Giustinian., Τόμ. Α', φ. 5—15, Β', φ. 1—14, Codex Belgioj., φ. 1—17, Liber Iurium Ianue Β', φ. 327, 328, ἔκδ. Ricotti, Τόμ. Β', ἀρ. CXCIII, σ. 558—571 καὶ ἀρ. CCCXCVII, σ. 1498—1512, Pagano, σ. 271—285, Folieta, βιβλ. X, σ. 582), κατεχωρίσθη ἄρθρον, δυνάμει τοῦ ὁποίου, «posset dictus potestas (Χίου) nomine comunis Januae cudi et cudi

facere in insula Syi monetam argenti de liga et pondere de qua melius videbitur ipsi potestati, in qua moneta sint literae monetae ianuensis, et figurae ut deliberabitur per potestatem Syi et suum consilium, vel figura domini ducis Januensium et quae literae dicant DUX JANUENSIUM et CONRADUS REX. Ex cujus monetae fabricatione si fuerit utilitas convertatur in utilitatem ex proficiuum dictorum participum. Item quod ducetur de Janua unus bonus sazator.» Οὐχὶ λοιπὸν ὁ Σίμων Βιγνιόζης ἢ οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Μαόνας Ἰουστινιάναι ἔσχον τὸ δικαίωμα τοῦ χαράσσειν καὶ κόπτειν νόμισμα ἐντόπιον ἐν τῷ χιακῷ νομισματοκοπείῳ, ὡς ἡμαρτημένως ἐσημείωσαν οἱ κκ. Λάμπρος (M. de C., σελ. 16), Σχλούμβεργερ (N. de l' O. L., σ. 416) καὶ οἱ ἀντιγράψαντες αὐτοὺς ἱστορικοί, ἀλλ' ὁ ἐκ Γενούης εἰς Χίον ἀποστελλόμενος ποτεστάτος ἢ ποδεστάς, διὰ τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν κυριαρχικῶν ἐπὶ τῆς νήσου δικαιωμάτων τῆς δημοκρατίας (Pandette Richerianae, Χαρτοφ. Τεύχ. φ. ΙΙΙ', Federici, Collectanea, Τόμ. Β', ἔτ. 1452, Codex Belgioj., φ. 341—344, Pagano, σ. 133, Hopf, σ. 326). Ὀψιαίτερον, ὁ διοικητὴς τῆς Μαόνας, προσέθετο καὶ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου, ἑκατέρωθεν τοῦ ἐπὶ τῶν νομισμάτων εἰκονισθέντος χιακοῦ ἢ ἰουστινιανείου τριπύργου φρουρίου (Promis, Z. di S., πίν. IV, Lambros, M. de C., πίν. XII, καὶ Schlumberger, N. de l' O. L., πίν. XV) καὶ οὐχὶ ὁ ποτεστάτος τῆς Χίου, ὡς ἐσημείωσαν οἱ νουνεχέστατοι νομισματολόγοι Πρόμης (σ. 57), Λάμπρος (σ. 27) καὶ Σχλούμβεργερ (σ. 428), ἐκτὸς ἂν διὰ τῆς λέξεως podestà, ἠθέλησαν νὰ ὑποδείξωσι τὸν διοικητὴν ἢ ἀρχηγὸν τῆς Μαόνας. Εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὡς θέλομεν ἐκθέσει ἀκολούθως, ὅτι καὶ χῖοι Ἰουστινιάναι, ἀπόγονοι ἢ συγγενεῖς Μαονέων, μὴ ἐνεχόμενοι ὅμως ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν Μαόναν, συνῳδὰ τῇ περὶ τῶν προσόντων τοῦ αἱρεσίμου ποδεστᾶ διατάξει, καθεῖξαν τὴν ποτεστατικὴν ἕδραν, καὶ ὅτι ἔτυχε κάποτε ὅ,τε ποδεστὰς καὶ ὁ διοικητής, οὐ μόνον νὰ φέρωσι τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον τοῦ Ἰουστινιανείου οἴκου, ὡς συνέβη κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Χίου, τῷ 1566 ἔτει, ὅτε ὁ μὲν ποτεστάτος αὐτῆς ἐκαλεῖτο Βικέντιος Ἀντωνίου Γαριβάλδης-Ἰουστινιάνης, ὁ δὲ διοικητὴς τῆς Μαόνας Βικέντιος Νικολάου Γαριβάλδης-Ἰουστινιάνης (βλ. γενεαλογικοὺς πίνακας τῶν Γαριβαλδῶν), σύμπτωσις, ἥτις ἐνέπνευσε τὴν σφαλερὰν ἰδέαν εἰς τοὺς Ἱά-

κωσδον Luccari (Copioso ristretto degli annali di Rausa, libri IV· Venezia, 1605, εἰς 4ον, σ. 147) καὶ Κάρολον Χόπρ (Giustiniani, σ. 324) νὰ γράψωσιν, ὅτι, κατὰ τὸ ἐπάρατον ἐκεῖνο ἔτος, ἀμφότερα τὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς ταλαίνης Χίου ἐξησκοῦντο ὑπὸ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου. Ὁ δηθεὶς δὲ τοῦ Νικολάου Βικεντίου Γαριβάλδη-Ἰουστινιάνη υἱὸς Βικέντιος, ἔκοψε, κατὰ τὴν προγενεστέραν, τῷ 1562, διοίκησιν αὐτοῦ τῆς Μαόνας καὶ τὰ λίαν γνωστὰ νομίσματα τὰ φέροντα τὸ ἔτος ἐκεῖνο, τὸ ἰουστινιάνειον τρίπυργον φρούριον καὶ τὰ γράμματα V. I., ἅτινα ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Πρόμις (σ. 60, ἀρ. 50-53), τοῦ Σχλούμβεργγερ (σ. 431, πίν. XV, ἀρ. 17-19, 21) καί τινων ἄλλων νομισματολόγων, εἰς Βικέντιον, τὸν νεώτερον υἱὸν Θωμᾶ Γαριβάλδη-Ἰουστινιάνη καὶ Μαριετίνας, πρεσβυτέρας θυγατρὸς τοῦ αὐθέντου τῆς Σίφνου (1456-1504) Νικολάου Β' Γοζαδίνου. Ὁ Βικέντιος οὗτος ἐξελέχθη διοικητὴς τῆς Μαόνας δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη, τὸ 1552 καὶ τὸ 1553, ὅτε καὶ ἐλευθερίως κατέβαλεν ἐκ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πρίγγιπος Λουδοβίκου de Luxembourg καὶ τοῦ βάρονος Ἀντωνίου de la Garde, ἐξ εἰκοσιπέντε γαλαιῶν καὶ ἄλλων τόσων μικροτέρων πολεμικῶν σκαφῶν γαλλικοῦ στόλου, τοῦ, ἀπὸ τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1552 μέχρι τῆς 31 Ἰουλίου 1553, ἐν τῷ λιμένι τῆς Χίου, ἀναμείναντος τὴν ἄτιξιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ συμμάχου αὐτῷ τουρκικοῦ, ἵνα συνεκπλεύσῃ μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἱσπανικοῦ. (Justiniani, Chio, σ. 98-100, 126). Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου Β', ἵνα μεταβῇ παρ' αὐτῷ, ἀπῆλθε τῆς Χίου τῇ 28 Νοεμβρίου 1553, ἔκτοτε δὲ, εἰσελθὼν εἰς τὴν διπλωματικὴν τῆς Γαλλίας ὑπηρεσίαν, ἀπαξ μόνον, τῇ 23 Δεκεμβρίου 1564 ἐπεσκέφθη ἐσπευσμένως τὴν γενέτειραν γῆν, ἵνα εἰδοποιήσῃ τοὺς Μαονεῖς περὶ τῶν κατακτητικῶν ἐπὶ τῆς νήσου σχεδίων τοῦ Σουλτάνου, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων, δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου Ἰουστινιάνη ἐν τῇ τοσάκις μνημονευθείσῃ, ἐν τῷ ὑπομνήματι ἱστορίᾳ αὐτοῦ περὶ Χίου, καὶ ὑπὸ τοῦ E. Charrière, ἐν τῷ συγγράμματι Négociations de la France dans le Levant, (Paris, 1848-1850, εἰς 4ον.). Ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν, ὅτι, ἀπὸ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1554 μέχρι τῆς 20 Μαρτίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὁ Βικέντιος διέμεινε παρὰ Ἑρρίκῳ τῷ Β'·—ὅτι, ἀπὸ τῆς 14 Ἰουλίου 1554 μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1559, ἐχρημάτισε πρῶτος διερμηνεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικῆς πρεσβείας, ἧς προΐστατο τότε ὁ πρεσβευτὴς Μιχαὴλ de Codignac·—ὅτι, ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1559 μέχρι τῆς ἀφίξεως, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1560 ἔτους, τοῦ διαδεχθέντος τὸν πρεσβευτὴν Ἰωάννην de la Vigne, προσέδρου ὑπουργοῦ Ἰωάννου Dolu, διηύθυνε προσωρινῶς τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ ὅτι, ἀπὸ τῆς 28 Ἀπριλίου 1560 μέχρι τῆς 20 Δεκεμβρίου 1561, ἀνέλαβε πάλιν τὰ ἐπαχθῆ βάρη πρώτου διερμηνέως (ὅρα Charrière, τόμ. Β', σ. 604, καὶ τὴν ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Βικεντίου, παρασυναφθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικῆς πρεσβείας ἀρχιφύλακος γραμματέως κ. E. Rouet)·—ὅτι, τῇ 20 Δεκεμβρίου 1561, ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν κομίζων τῷ βασιλεῖ αὐτόγραφα γράμματα τοῦ Σουλτάνου·—ὅτι τῇ 22 Ἰανουαρίου 1562, περιεβλήθη ὑπὸ Καρόλου τοῦ Θ', διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἱππότου καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸν σχετικὸν στρατιωτικὸν ζωστῆρα καὶ τὸ περιδέραιον τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ (ἀνάγν. δίπλ. ἐν σ. 1-3 τῆς, ἐν τῇ τῶν Παρισίων ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, διατηρουμένης χειρογράφου Histoire des Chevaliers de Saint Michel, ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ παλαιογράφου καὶ ἡραλδιστοῦ Ἠτρου d' Hozier)· — ὅτι, τῇ 5 Φεβρουαρίου 1562 ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου κυριάρχου, τακτικὸς αὐτοῦ θαλαμηπόλος (Gentilhomme ordinaire de la Chambre), ἐπιμελητὴς τῶν ἀνακτόρων, σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας καὶ μέλος τοῦ ἰδιαιτέρου του συμβουλίου (Hist. de la famille Iustinianne, σ. 4—6, καὶ Archives nationales de France, docum. 21 Fevrier 1568)·—ὅτι τῇ 8 Ἀπριλίου 1563, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Καρόλου Θ' εἰς ἔκτακτον καὶ εἰδικὴν ἀποστολὴν παρὰ τῷ σουλτάνῳ Σουλεϊμὰν καὶ τῷ ἐν Κουταχίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἑδρεύοντι ἐπιδόξῳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ θρόνου διαδίχῳ Σελήμ·—ὅτι ἀφίκετο τὸν προσεχῆ Αὔγουστον εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅτι, λαβών, τέλος, αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ σουλτάνου διὰ τὸν Κάρολον, ἀπῆλθε, τῇ 20 Δεκεμβίρου 1564 (Charrière, τόμ. Β', σ. 737, 755, 761, 774) εἰς Χίον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μασσαλίαν, ἔνθα ἀφικόμενος, τῇ 28 Ἰανουαρίου 1565, διηυθύνθη πάραυτα εἰς Amboise, ἵνα δώσῃ λόγον τῷ μονάρχῃ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ·—ὅτι, τῇ 20 Μαρτίου 1566, ἔλαβε παρὰ τῇ βασιλομήτορι Αἰκατερίνῃ τρισχίλια φράγκα (Iustiniani, Chio, σ. 9, 11)·—καὶ ὅτι τέλος, τῇ 20 Μαΐου 1566, εὑρισκόμενος ἐν Παρισίοις ἔμαθε, τὴν πρὸ τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν συμβᾶσαν ἅλωσιν τῆς πατρίδος του. «Ledit Vincent ne fut pas exempt de la cruauté et misere qui s' y (ἐν Χίῳ) exerca, διηγεῖται (σ. 102—103) ὁ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ καταχωρίσας ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ἱερωνύμου γραφείσῃ καὶ δημοσιευθείσῃ ἐν Παρισίοις τῷ 1606, περιγραφῇ καὶ ἱστορίᾳ τῆς Χίου «car il y perdit deux de ses enfans demeurans en sa maison, et plus de douze cent mille escus, mocme le plus riche et opulent de la famille Justinianne, ceste triste nouvelle sceue par Vincent, et recoignoissant que l' ire de Dieu s' estoit aussi estendue sur ce qui luy appartenoit, et que son bien temporel . . . Vincent dont voicy la medaille, avec la figure des pieces de monoys d' or et d' argent que faisoit battre à Chio François Justinian son bisaieul» (αὐτόθ. σ. 102), καὶ οὐχὶ Φραγκίσκος, ὁ πατὴρ τοῦ καρδιναλίου Βικεντίου Μπάνκα-Ἰουστινιάνη, ὡς ὑπέθεσαν ὁ μακαρίτης Πρόμης (σ. 59, πίν. IV, ἀρ. 49) καὶ ὁ πιστὸς αὐτοῦ ἀντιγραφεὺς Σχλούμβεργερ (σ. 429, πίν. XV, ἀρ. 10, 15), ὧν τὰ βιβλία ἐμνημονεύσαμεν τοσοῦτον συνεχῶς, διότι εἶναι τὰ νεώτερα καὶ θεωροῦνται τὰ ἀξιολογώτερα τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων περὶ τῶν ἐν Χίῳ κατὰ τὴν δυναστείαν τῶν Ἰουστινιανῶν ἐκτυπωθέντων νομισμάτων.

(1) Ἴδὲ τὴν μεγαλοπρεπῆ σειρὰν τῶν ἐν ταῖς μνημονευθείσαις μονογραφίαις τῶν κ. κ. Promis (Zecca di Scio, ἀρ. 29—31, 28—54), Λάμπρου (Monnaies de Chio, ἀρ. 17—20), Σχλούμπεργερ) Numismatique de l' Orient Latin), Münter (Om Frankernes mynter i Orienten, ἀρ. 4, σ. 23—24), Lelewel καὶ Friedlaender, ἀπεικονισθέντων καὶ σχολιασθέντων νομισμάτων, ἅτινα πάντα ἀνεξαιρέτως φέρουσιν ἐκτυπωμένον ἄνω τοῦ φρουρίου τὸν τανυσίπτερον ἀετὸν τοῦ Σιγισμούνδου. Ἐκὼν ἄκων θαυμάζει ὁ ἀναγνώστης, τὴν διπλωματικὴν λεπτότητα καὶ ἐπιδεξιότητα τῶν διασήμων τούτων ἱεροφαντῶν τῆς νομισματολογίας, δι' ὧν κατώρθωσαν νὰ ταξινομήσωσι τὰ τοσοῦτον τὴν ἀγχίνοιαν, πεῖραν καὶ ὀρθὴν αὐτῶν κρίσιν, ἕνεκα τῆς σφαλερᾶς ἀρχῆς, ὅτι πάντα τὰ μετὰ τὸ 1413 ἔτος κοπέντα ἐν Χίῳ νομίσματα ὤφειλον νὰ εἰκονίζωσι τὸν εἰς τοὺς ὑπερεξακοσίους μανεῖς Ἰουστινίανας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξελέγοντο οἱ διοικηταὶ αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ Σιγισμούνδου παραχωρηθέντα ἀετόν, συγχίσαντα ἀετοφόρα καὶ μὴ ἀετοφόρα νομίσματα.

(2) Βλέπε τὸ ὑπὸ τοῦ Promis (La zecca di Scio, πιν. ἀρ. III,

ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.)

«Ἀνάδοχέ μου, ἐνταῦθα ἔχομεν εἰρηνοδίκην ἀλλὰ δὲν ἔχομεν οὔτε Πρωτοδικεῖον οὔτε Ἐφετεῖον, καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι ἐν Ἀθήναις. Ἤδη ἐπεθύμουν πολὺ νὰ μάθω τοὺς ἄρχοντας οἵτινες δίδουσι διαταγάς, εἰς τὸν δήμαρχον, εἰς τὸν Ἱεροκήρυκα, εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους, διότι πάντες οὗτοι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ἢ τοῦ δήμου ἔχουσιν ἀναγκαίως ἀρχηγοὺς καὶ ἀνωτέρους, ὡς ὁ εἰρηνοδίκης, καὶ ἐπίσης ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω πῶς καὶ διὰ τίνος διορίζονται εἰς τὰς θέσεις, ἃς κατέχουσι.

— Θά σοι εἴπω, τέκνον μου. Ἡ πρώτη διάκρισις τὴν ὁποίαν θὰ κάμω εἶναι λίαν οὐσιώδης· διότι μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων, περὶ ὧν πρὸ ὀλίγου μοὶ εἶπες, εἶνέ τινες, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται καὶ ἄλλοι, οἵτινες διορίζονται.

— Ἀλλὰ κατὰ πρῶτον, ἀνάδοχέ μου, τί ὀνομάζονται ἄρχοντες;

— Ὀνόμαζε ἄρχοντας ὅλους τοὺς ἐν τέλει, οἵτινες δίδουσι διαταγὰς καὶ οἵτινες λαμβάνουσιν ἢ ἐκτελοῦσι τὰς ἀποφάσεις, εἰς ἃς οἱ πολῖται ὀφείλουσι νὰ ὑποτάσσωνται. Ὁ δήμαρχος εἶναι ἄρχων· ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ὁμοίως ἀρχή· ὁ δὲ τελώνης—καὶ οἱ ἄλλοι εἰσπράκτορες τῶν φόρων εἶναι μόνον δημόσιοι ὑπάλληλοι. Τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ ὁ μηχανικός, διότι δὲν δίδει διαταγὰς εἰς τοὺς πολίτας, διατάσσει μόνον τοὺς ἐργάτας του.

»Λέγω λοιπὸν ὅτι μεταξὺ τῶν ἀρχῶν, καὶ τῶν ὑπαλλήλων, ὧν τὰ καθήκοντα σοὶ εἶπον, ὑπάρχουσί τινες, οἵτινες ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ ἄλλοι, οἵτινες διορίζονται ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς.

»Ὁ Δήμαρχος, οἱ πάρεδροι καὶ οἱ σύμβουλοι ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ὥστε πάντες οἱ δημόται ἐκλέγοντες τὸν δήμαρχον, ἐκλέγουσι συνάμα καὶ τοὺς παρέδρους καὶ τοὺς δημοτικοὺς συμβούλους.

— Καὶ οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι, δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶναι;

— Οὐχί· Ἀποτελοῦσι μόνον μέρος ἑνὸς συμβουλίου, τοῦ ὁποίου αἱ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ὑπὸ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν παρέδρων του. Δὲν εἶναι μάλιστα ὀρθὸν νὰ ὀνομάζωνται ὁ δήμαρχος καὶ οἱ πάρεδροι καὶ οἱ δημ. σύμβουλοι, δημόσιοι ὑπάλληλοι, διότι ἡ προσηγορία αὕτη πρέπει νὰ δίδηται εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξασκοῦσι μίαν ὑπηρεσίαν ἔμμισθον, εἰς τὴν ὁποίαν διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς. Ὁ Δήμαρχος καὶ οἱ πάρεδροι εἰσὶ μᾶλλον ἄρχοντες, διότι ἐξασκοῦσι μίαν ἀρχήν. Ὁ Εἰρηνοδίκης ὅστις διορίζεται καὶ ὅστις εἶναι ἔμμισθος καὶ ὅστις ταὐτοχρόνως ἐξασκεῖ καὶ μίαν ἀρχὴν εἶναι συνάμα καὶ ἄρχων καὶ δημόσιος ὑπάλληλος.

— Ἀνάδοχέ μου, ἐννοῶ καλῶς, ὅτι οἱ κάτοικοι ἑνοῦνται, ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς δημοτικοὺς συμβούλους καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐκλέξωσιν, ὑποτάσσονται εἰς τὰς ἀποφάσεις των, διότι ἀκριβῶς δι' αὐτὸ τοὺς ἐξέλεξαν. Ἐννοῶ ἐπίσης καλῶς ὅτι ὁ δικαστὴς ἐξασκεῖ τὴν ἀρχήν του, δυνάμει τοῦ διορισμοῦ ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς· καὶ ἡ ἀνωτάτη αὕτη ἀρχὴ δύναται ἐπίσης νὰ διορισθῇ ὑπὸ μιᾶς ἄλλης πολὺ ἀνωτέρας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τις, ἥτις νὰ ἦναι ἡ ἀνωτάτη καὶ ἥτις νὰ καθιστᾷ ὅλας τὰς ἄλλας· αὐτή, ἀνάδοχέ μου, ἐπεθύμουν νὰ μάθω, πόθεν ἀρύεται τὴν δύναμιν ἧς ἀπολαύει καὶ διατὶ ὑποχρεοῦνται νὰ τὴν ὑπακούωσιν.

— Θέλεις, τέκνον μου, νὰ σοὶ εἴπω πῶς κατὰ πρῶτον ἐννόουν τοῦτο;

— Ὅπως θέλετε, ἀνάδοχέ μου, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπεθύμουν νὰ μάθω πῶς τώρα ἐννοοῦσι τοῦτο.

— Εὐθύς· ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμω σύγκρισιν. Καὶ διὰ νὰ ἀρχίσω, γνωρίζεις βεβαίως τί ὀνομάζουσι Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν;»

Ὁ Ἰωάννης ἀπαντᾷ «Τὴν ἐπανάσταοιν τοῦ 1789, ἥτις ἔσχε σκοπὸν καὶ ἀποτέλεσμα νὰ μεταλλάξῃ τὸ προνόμιον διὰ τοῦ δικαίου καὶ τὸν αὐθαίρετον νόμον διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς λογικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης τεθεμελιωμένου νόμου.».

— Πρὸ τοῦ 1789 ἡ Γαλλία ἦτο μία κληρονομικὴ μοναρχία. Ἔλεγον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦτο κύριος τοῦ ἔθνους ἐλέῳ Θεοῦ. Αὐτὸς ἔκαμνε τοὺς νόμους, ἡ ἀπενέμοντο ἐν ὀνόματί του, καὶ ἐνίοτε διὰ τῆς ἀμέσου ἐπεμβάσεώς του. Διέθετεν αὐθεντικῶς τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν, ἔλεγε τοὺς βαθμούς, τὰ ἀξιώματα καὶ ὅλας τὰς δημοτίας ἀρχάς.

— Ὅ ἐστιν ἦτο κύριος καὶ ἀπόλυτος ἄρχων. Τοῦτο, ἀνάδοχέ μου, εἶνε δεσποτισμός.

— Βεβαίως, καὶ δεσποτισμὸς τοσούτῳ μέγας, ὅσῳ εἶχε κάτωθεν αὐτοῦ μίαν τάξιν προνομιούχων, ἥτις ἦτο ἐπίσης αὐτῷ ὑποτεταγμένη, ὡς τὸ λοιπὸν τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἥτις ἐξήσκει ἐπὶ τῶν πολιτῶν ἰσχὺν καταπιεστικωτέραν τῆς βασιλικῆς, καὶ τοι οὐχὶ τόσον εὐρεῖαν, ὅσον ἦτο ἐκείνη. Ὥστε οἱ ὑπήκοοι ἢ ὑποτελεῖς εἶχον, ἀμφότεροι, ἕνα κύριον ἀφόρητον καὶ μακρὰν αὐτῶν ἕνα κύριον πανίσχυρον, ὅστις δὲν τοὺς ἐγνώριζεν.

— Ὅλα ταῦτα, ἀνάδοχέ μου, εἶνε λίαν ἀντίθετα εἰς τὴν λογικὴν καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην.

— Βεβαιότατα· ὑπῆρχον ὅμως μεγάλα ἐλαττώματα, εἴς τε τὰ ἤθη καὶ εἰς τοὺς θεσμούς, οἵτινες, ἕνεκα, τοῦ μακροῦ χρόνου κατέστησαν σεβαστοὶ καὶ ἰσχυροί.

— »Οἱ εὐγενεῖς ἔχασαν τὰ τυραννικώτερα δίκαιά των. Τινὰ τῶν δικαίων τούτων κατηργήθησαν ὑπὸ τῶν βασιλέων, ἄλλα ἐπεκράτησαν μὲν θεωρητικῶς, ἀλλὰ πρακτικῶς πλέον δὲν ἐξετελοῦντο. Μεταξὺ ἄλλων καταχρήσεων, οἱ εὐγενεῖς ἢ οἱ ἄρχοντες ἄλλοτε ἐξήσκουν δικαίωμα δικαστοῦ ἐπὶ τῶν ὑπηκόων των ἢ τῶν ὑποτελῶν των. Ἡ δεσποτικὴ αὕτη δικαιοσύνη δὲν εἶχεν ἄλλον κανόνα ἢ τὴν σπανίαν καὶ ἀκανόνιστον ἐπέμβασιν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Οἱ βασιλεῖς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀντεκατέστησαν τὴν δικαιοσύνην των πρὸς τὴν τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τὴν βαρβαρότητα τῶν νόμων, τὴν σύγχυσιν τῶν δικαιοδοσιῶν καὶ οἱ ὀλίγοι ἀσφαλεῖς τύποι τῆς δικονομίας ἀνεκούφισαν τοὺς χωρικούς. Αἱ πόλεις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐχειραφετοῦντο ὑπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν ἀρχόντων. Αὗται ἐν μέρει ἀπήλαυον προνομίων τινῶν, ἅτινα ἐνομίζοντο δημοτικαὶ ἀτέλειαι. Ἡ ἀτέλεια αὕτη δὲν ἐξετείνετο ἐπὶ περισσότερον. Αἱ πόλεις ἐκυβερνῶντο ἐπίσης καὶ πολλάκις ἐφορολογοῦντο ὑπὸ τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων, οἵτινες τοὺς μεταχειρίζοντο σκληρῶς. Ἀλλὰ τέλος οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ἐξηρτῶντο ἐκ τῶν ἐπιτρόπων καὶ ἐκ τῶν διοικητῶν, οἱ δὲ δικασταὶ οὗτοι ὑπετάσσοντο εἰς τὴν Βουλήν.

Καθ' ὅσον ἡ κοινωνία ἐξευγενίζετο, αἱ ἀνώτεραι δημόσιαι καὶ δικαστικαὶ θέσεις κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀνθρώπων πεπαιδευμένων καὶ τιμίων. Ἐκτὸς τῶν δικαστικῶν τούτων ὑπηρεσιῶν, αἱ Βουλαὶ εἶχον ἢ ἀντεποιοῦντο πολιτικὰς ὑπηρεσίας, ὧν ἰδοὺ ἡ ἀρχή. Ἐθεώρουν τοὺς φόρους ὡς εἶδος ὀφειλῆς, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωνε τὸ ἔθνος εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ὡς ἀνταλλαγὴν τῶν φόρων τούτων, ἐπεφορτίζετο νὰ τὸ ὑπερασπίζῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν του καὶ νὰ τῷ ἀσφαλίζῃ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς δικαιοτάτης ἰδέας, ἐσκέπτοντο ὅτι οὐδεὶς φόρος ἠδύνατο νὰ εἰσπραχθῇ, ἐὰν δὲν ἀπεφασίζετο πρῶτον ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν τάξεων. Αὗται δὲ ἦταν ὁ κλῆρος, οἱ εὐγενεῖς καὶ ὁ ὄχλος. Ὁ ὄχλος δὲν συμπεριελάμβανεν, ὡς θὰ νομίζῃς, ὅλους τοὺς Γάλλους, οἵτινες δὲν ἦσαν οὔτε εὐγενεῖς οὐδὲ ἱερεῖς. Ἵνα συναγωνισθῇ τις διὰ νὰ ἐκλεχθῇ ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ ἦναι ἐλεύθερος καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν μεσαίαν τάξιν. Ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν τάξεων συνηνοῦντο, ἐκαλεῖτο γενικὴ συνέλευσις. Οὗτοι ἐψήφιζον τοὺς νόμους καὶ συνεσκέπτοντο εἰδικῶς περὶ τῶν δημοσίων ἔργων. Δυστυχῶς δὲν ὑπῆρχεν ἐποχὴ ὡρισμένη διὰ τὰς συνελεύσεις των· ὁ βασιλεὺς τοὺς συνεκάλει, ὁπόταν ἤθελε, καὶ ὁπόταν πάλιν ἐνόμιζε κατάλληλον νὰ ἐπικυρώσῃ τοὺς φόρους ἄνευ τῆς συνδρομῆς των, δὲν συνεκάλει τούτους. Ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὅλοι οἱ πολῖται ἦσαν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἐξουσίαν του· διότι ἠδύνατο νὰ φυλακίζῃ τοὺς ὑπηκόους του, ἄνευ οὐδενὸς δικαστικοῦ τύπου, καὶ νὰ τοὺς καταδικάζῃ διὰ τῶν ἐπιτρόπων εἰς θάνατον καὶ εἰς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων των. Αἱ Βουλαί, καὶ ἰδίως ἡ τῶν *Παρισίων* προσεπάθησαν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀντιπροσωπεύουσαι τὸ ἔθνος, ἐν ἀπουσίᾳ τῶν συνελεύσεων. Ἀπαίτησις ἥτις οὐδέποτε ὡρίσθη σαφῶς οὐδὲ ἐγένετο ἀποδεκτὴ γενικῶς.

Καθιερώθη ὅθεν ὡς ἔθος ὅτι οὐδὲν διάταγμα τοῦ βασιλέως νὰ μὴ ἦναι ἐκτελεστόν, εἰμὴ ἀφοῦ ἀναγραφῇ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Παρισίων, ἥτις ἐχαρακτηρίζετο ὡς δικαστήριον πατρικίων, διότι οἱ Πατρίκιοι τῆς Γαλλίας συνεδρίαζον εἰς ἐπισήμους τινὰς ἑορτάς. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀναγράφειν ἐσήμαινεν ὅτι ἡ Βουλὴ συνεζήτει τὸ πλεῖστον τῶν βασιλικῶν πράξεων. Ἦτο βεβαίως χαλινὸς εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Ὅταν ἡ Βουλὴ εὕρισκε διάταγμα λίαν ὑπερβολικόν, ἠρκεῖτο νὰ τὸ ἀναγράφῃ καὶ ἔκαμνεν εἰς τὸν βασιλέα παρατηρήσεις καὶ μάλιστα συνεχεῖς. Ὁ βασιλεὺς ἐνίοτε ἀπεποιεῖτο. Τὸ κράτος ἦτο σχεδὸν πάντοτε ἐν γνώσει περὶ τῆς Βουλῆς καὶ ἡ πάλη αὕτη ἐλάμβανε πολὺ φυσικὰ τὴν ὄψιν πάλης μεταξὺ βασιλέως καὶ ἔθνους, μεταξὺ δεσποτισμοῦ καὶ ἐλευθερίας. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ

28) νόμισμα, τὸ εἰκονίζον τὸν χιακὸν πύργον ἄνευ τοῦ ἀετοῦ, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ διακεκριμένου νομισματολόγου Παύλου Λάμπρου κοπὲν μετὰ τὸ 1477 ἔτος καὶ οὐχὶ πρὸ τοῦ 1413, ὡς ὁ συνάδελφός του Πρόμης μετὰ τόσης πεποιθήσεως ἀπεφήνατο εἰπὼν «Questa moneta certamente fu coniata nei primi anni del secolo XV, ed avanti che i maonesi avessero aggiunto allo stemma l'aquila imperiale, che abbiemo veduto concessa da Sigismondo nel 1413 a Francesco Giustiniani Campi» (αὐτόθι σελ. 47). «J' ai la conviction, ἀπαντᾷ ὁ φίλος αὐτοῦ Λάμπρος (Monnaies inédites de Chio, σ. 27), que c' est aussi après cette date (1477) qu' a été frappée l' autre monnaie d' argent (planche III, no 28) qui ne porte pas l' aigle, et qui, selon M. Promis, a été frappée avant 1413».

τὴν ἐξουσίαν. Ἠδύνατο νὰ παρουσιάζηται αὐτὸς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ νὰ κρατῇ τὴν συνέλευσιν. Μόνη ἡ παρουσία του ἐκώλυε πᾶσαν ἀντίστασιν· δὲν εἶχον μάλιστα τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῶσιν ἔμπροσθέν του. Ἐὰν ἦτο δύσκολον νὰ κρατήσῃ τὴν συνέλευσιν, ἔκλειε τὴν Βουλήν, τὴν ἀνέβαλεν ἢ τὴν διέλυεν. Ἐφυλάκιζεν ἐκ τῶν ἐναντιουμένων τοὺς αὐθαδεστέρους καὶ ἠγόραζε τοὺς ἄλλους. Ἐν μιᾷ λέξει, μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ δεσποτισμὸς ἦτο ὁ κανών, καὶ ὅσην εἶχον ἐλευθερίαν, τὴν ὤφειλον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης ἥτις δὲν παρείχετο μὲν ἐκ τῶν θεσμῶν, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐνυπῆρχεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις.

Ἐνόησα καθαρῶς ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν μὲ ἠκολούθησε κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσίν μου περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα. Ἐγνώριζεν ὅμως πρὸ πολλοῦ καιροῦ, ὅτι τότε ἔζων ὑπὸ πολίτευμα αὐθαίρετον καὶ ὑπὸ ἀπόλυτον ἐξουσίαν.

«Καὶ πόθεν προήρχετο ἡ παντοδυναμία αὕτη εἰς τὸν βασιλέα», μὲ ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης.

Ἐὰν ἀπηύθυνον τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸ γαλλικὸν ἔθνος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ΄., τὸ γαλλικὸν ἔθνος, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων φιλοσόφων, οἵτινες προητοιμάζοντο νὰ κάμωσι τὴν ἐπανάστασιν, ἤθελεν ἀπαντήσει. «Ἡ παντοδυναμία τοῦ βασιλέως προήρχετο ἐκ Θεοῦ».

Ἡ ἀπάντησις αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὰ βιβλία, εἰς τὰς κατηχήσεις εἰς τὰς διακηρύξεις τῶν κοινοβουλίων καὶ εἰς τὰς τοῦ βασιλέως.

Ὁ βασιλεὺς ὠνομάζετο βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ οὐχὶ βασιλεὺς τῶν Γάλλων, ἵνα διακρίνηται ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἀρχηγὸς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὁ ἄρχων τῆς γῆς. Ἀνηγορεύετο δὲ βασιλεὺς ἐλέῳ Θεοῦ, ἵνα δηλοῦται καλλίτερον ὅτι τὸ δικαίωμά του εἶνε ἀδιαφιλονείκητον καὶ ὅτι ἔρχεται οὐρανόθεν. Ἦτο, ὡς ἔλεγον, δικαίωμα θεῖον. Ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης βασιλείας καθιέρου τὸν βασιλέα, τοῦθ' ὅπερ ἔκαμνεν αὐτὸν πλέον ἢ ἄνθρωπον· ἦτο ἐκλεκτός τις τοῦ Θεοῦ ἵνα διδάσκῃ τοὺς νόμους εἰς τὸ ἔθνος. Ἐνίοτε ἐποίουν ἀσαφεῖς ὑπαινιγμοὺς εἰς προσφώνησίν τινα τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦτο ὑποτεταγμένος ἑκουσίως καὶ διὰ παντὸς εἰς τὴν δεσποτείαν μιᾶς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἐπεκαλοῦντο ἐπίσης τὸ δικαίωμα τῆς κατακτήσεως ἄνευ ἀκριβολογίας καὶ σαφηνείας. Ἔλεγον δὲ ὅτι ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ εὐγενεῖς του ἐξήσκουν τὸ δικαίωμα τῆς κατακτήσεως ἐπὶ τῶν ὑπηκόων καὶ ὑποτελῶν των. Ἀλλ' ὅπερ συνέβαινε συχνότερον, ἦτο ἡ ἀρχαία καὶ αἰώνιος κατοχὴ τοῦ στέμματος. Ἀλλὰ τὸ θεῖον δικαίωμα ἐξηφανίζετο ἐν τῇ νυκτὶ τῶν χρόνων. Ὅταν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐκήρυξε ὅτι Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ΄. ἦτο βασιλεὺς τῶν Γάλλων ἐθνικῇ θελήσει, ἀντὶ νὰ εἴπῃ ὡς ἔλεγον ἕως τότε, ὅτι ἦτο βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐλέῳ Θεοῦ, ἡ ἁπλῆ αὕτη φράσις ἔδωκε πέρας εἰς τὴν μυστηριώδη θεωρίαν τοῦ θείου δικαίου καὶ τὸ ἀνεπλήρωσε διὰ τοῦ εὐλήπτου καὶ ἰσχυροῦ δόγματος «ἐθνικῇ βουλήσει.» Μὲ ἐννοεῖς, φίλτατέ μοι;

Ὁ Ἰωάννης μετά τινα δισταγμόν. «Νομίζω ὅτι ἄλλοτε ὁ βασιλεὺς ἦτο κύριος τοῦ ἔθνους καὶ ὅτι ἤδη ἡ μόνη πηγὴ τῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ θέλησις τοῦ ἔθνους.

— Μάλιστα, φίλε μου, τοιαύτη εἶναι τῷ ὄντι ἡ ἀρχὴ τοῦ πολιτεύματός μας. Εἰς τὴν λίαν σκοτεινὴν θεωρίαν τοῦ θείου δικαίου ἀντεκατέστησαν τὴν θετικωτάτην καὶ σαφεστάτην ἀρχὴν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ἤτοι τὴν διοίκησιν τῆς χώρας διὰ τῆς χώρας.

»Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις πῶς τὸ ἐφαρμόζουσιν. Ὁ λαὸς ἐκλέγει ἀντιπροσώπους, οἵτινες κάμνουσι τοὺς νόμους, καὶ οἵτινες ἐκλέγουσιν ἕνα ἀρχηγὸν ἵνα τοὺς ἐκτελέσῃ. Οὗτος χάριν τῆς ἐξουσίας ἣν κρατεῖ, τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, συνεπῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ἀναδείκνυται εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα καὶ διευθύνει πάσας τὰς πολιτικὰς πράξεις, ὑποτάσσεται δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς νόμους, ὡς ὁ μικρότερος τῶν πολιτῶν.

»Ἡ ἁπλουστέρα ἰδέα ἦτο νὰ δώσωσιν εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, οὓς ὁ λαὸς ἐπιφορτίζει ἵνα κάμωσι τοὺς νόμους, τὸν αὐτὸν τίτλον καὶ τὴν αὐτὴν ἀποστολήν. Ἤθελον νὰ συσκέπτωνται ὅλοι ὁμοῦ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ συνελεύσει. Ὅταν ὅμως ὑπάρχωσι δύο συνελεύσεις, αὗται δύνανται νὰ εὑρίσκωνται εἰς ἀντίφασιν, εἴτε ἐπὶ ἰδιωτικοῦ τινος πράγματος εἴτε ἐπὶ τῆς γενικῆς πορείας, ἣν ἔπρεπε νὰ δώσωσιν εἰς τὴν πολιτικήν.

Ἀλλ' ἐσκέφθησαν ν' ἀποφύγωσι τὸν κίνδυνον τοῦτον βασανίζοντες νόμον τινὰ διὰ πολλῶν συζητήσεων ἐνώπιον συνελεύσεων διαφόρου φύσεως καὶ ν' ἀποφύγωσι τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν αἰφνιδίαν κύρωσιν σπουδαίου τινὸς νόμου. Ἀπεφάσισαν λοιπόν, ὥστε ἡ συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπιφορτισμένων νὰ κάμνωσι τοὺς νόμους, τὸ κοινοβούλιον λεγόμενον, νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο Βουλάς, αἵτινες νὰ συζητῶσιν ἰδιαιτέρως ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ὅλους τοὺς νόμους. Ἡ μία τούτων καλεῖται Γερουσία καὶ ἡ ἄλλη Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων. Εἰς μερικὰς περιστάσεις, ἃς θὰ σοὶ εἴπω ἀμέσως, αἱ δύο Βουλαὶ ἔσονται εἰς συμβούλιον ἢ εἰς μίαν μόνην ἐθνικὴν συνέλευσιν.

«Ἀλλὰ πρὶν ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου πρέπει νὰ μάθῃς πῶς γίγνεται ἡ ἐκλογή.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΦΑΟΥΣΤ

ΤΟΥ

ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΤΡΑΓΩΔΟΠΟΙΟΥΝΤΟΣ

GŒTHE

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.)

Καὶ πάλιν μικρὸς διάλογος μετὰ τοῦ Μεφιστοφελοῦς· καὶ μετὰ τοῦτο παρίσταται ἡ Μαργαρήτα καὶ ἡ Λουΐζα ὑδρευόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ. Ὁποῖος δὲ διάλογος ἐνταῦθα νομίζετε ὅτι ἐγένετο; Ἡ Λουΐζα διηγεῖται ὅτι παρθένος τις ἱκανὴν κεκτημένη ἐλευθερίαν καὶ συνεχεῖς συνεντεύξεις μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της ἔχουσα, περιπατοῦσα καὶ ἀσχημονοῦσα, καὶ συγχορεύουσα καὶ συναυλιζομένη μετ' αὐτοῦ, κεῖται νῦν ἐγκαταλελειμμένη, ἠτιμασμένη καὶ ἄδοξος, καὶ *θηλάζουσα δίδυμα*.

Ἡ ὀλεθρία νὺξ παρῆλθεν· ἡ δὲ Μαργαρήτα προσέρχεται εἰς κόγχην τινὰ τοῦ τείχους, ἔνθα ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας, καὶ ὀδυρομένη παρακαλεῖ τὴν Θεοτόκον ὅπως διαφυλάξῃ αὐτὴν καὶ σώσῃ ἐκ τῆς καταισχύνης καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ ἑσπέρας παρέρχεται ὁ Οὐαλεντῖνος ἀδελφὸς τῆς Μαργαρήτας μονολογῶν καὶ ἐξυμνῶν τὰς ἀρετὰς τῆς ἀδελφῆς του. Μετὰ τοῦτο δ' ὁ Φ. καὶ Μεφ. καὶ πρῶτον μὲν ὁ Φ. ζητεῖ πάλιν δῶρα, ὁ Μ. ὑπισχνεῖται καὶ ταῦτα καὶ κιθαρῳδεῖ. Ὁ Οὐαλεντῖνος ὑπονοεῖ ὅτι χάριν τῆς ἀδελφῆς του γίνονται ταῦτα, ὁρμᾷ, συντρίβει τὴν κιθάραν, μονομαχεῖ μετὰ τοῦ Φάουστ, καὶ πίπτει πληγωθείς.

Ὁ Φ. καὶ Μ. φεύγουσιν, ἡ δὲ Μάρθα καὶ Μαργ. καὶ λαὸς μετὰ λαμπάδων προστρέχουσιν, ὁ δὲ Οὐαλεντῖνος μετὰ πικρὰς κατὰ τῆς ἀδελφῆς του ῥήσεις ἐκπνέει.

Ἐνταῦθα ἀποκόπτεται ἡ συνέχεια καὶ ἀκολουθεῖ ἡ λεγομένη Βαλπουργία νύξ, καὶ ἐμφαίνεται ὀρθοσία τις τῶν ὀρέων τοῦ Χάρτς. Ἐνταῦθα διαβαίνουσιν ὄρη, κοιλάδας, φάραγγας, πυκνὰ δάση ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. Ὁ Μεφ. καλεῖ ψευδόφως τι ὅπως ὁδηγήσῃ αὐτούς, διὰ ῥυακίων, κελάδου καὶ κρωγμοῦ πτηνῶν, ἠχοῦς τῶν πετρῶν, πατάγου καὶ ῥοίζου τῶν κλάδων καὶ τοῦ διαπνέοντος ἀνέμου, πλησίον βαράθρων καὶ ἀποκρήμνων μερῶν, καὶ ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν φαρμακευτριῶν ἀδουσῶν καὶ ἐπιλεγουσῶν «ἡ φαρμακεύτρια πέρδεται, ὁ τράγος ὄζει κακῶς»!! ἄλλαι προχωροῦσιν, ἡ μήτηρ (ἡ ἀρχιμάγισσα) φέρεται ὑπὸ χοίρου. Ἐκεῖ στρατηγοί, ὑπουργοί, συγγραφεῖς παντοειδεῖς, ἄρσενες καὶ θήλειαι, ἀσέμνως χορεύοντες καὶ φθεγγόμενοι.

Νῦν δ' ἔπεται τὸ *ὄνειρον τῆς Βαλπουργίας νυκτὸς* ἔνθα παντὸς ἐπιτηδεύματος ἄνδρες παρίστανται λέγοντες ὅ,τι ἕκαστος σκοτεινότερον φαντάζεται.

Μετὰ ταῦτα, νεφελώδους ἡμέρας οὔσης, ὁ Φάουστ εὑρίσκεται ἐν ἀγρῷ, καὶ ἐπέρχεται σφοδρῶς λοιδορῶν τὸν Μεφιτοφελῆ διότι ἡ Μαργαρήτα εἶναι ἐγκαθειργμένη καὶ ἠτιμασμένη. Ὁ Μεφ. ἀνακρύττει αὐτὸν αἴτιον· ὁ Φ. ἀπαιτεῖ ἐπιμόνως τὴν σωτηρίαν της. Ὁ Μεφ. λέγει ὅτι βοᾷ εἰσέτι τὸ αἷμα τοῦ φονευθέντος Οὐαλεντίνου, καὶ ὅτι ὑπεράνω τοῦ τόπου ὅπου ἐφονεύθη αἰωροῦνται Ἐρινύες τὸν φονέα ἐνεδρεύουσαι. Τέλος δίδει εἰς αὐτὸν τὰ κλειδία, καὶ τὸν ἀναμένει μὲ τοὺς μαγικοὺς ἵππους!

Εἶτα ἔπεται ἄλλη σκηνὴ ἑξάστιχος παριστῶσα ἀμφοτέρους ἐπὶ μελανῶν ἵππων καθημένους, καὶ μετὰ τοῦτο ἡ Σκηνὴ τοῦ Δεσμωτηρίου, ἔνθα εἰσέρχεται ὁ Φάουστ καὶ εὑρίσκει τὴν Μαργαρήταν δεδεμένην μὲ ἁλύσους, κειμένην ἐπὶ ἀχύρων καὶ παράφρονα, λύει καὶ ζητεῖ ν' ἀπαγάγῃ αὐτήν, αὐτὴ δὲν τὸν ἀναγνωρίζει, δὲν τὸν ἐννοεῖ, ὁμιλεῖ ὡς παράφρων· Μαργαρήτα! Μαργαρήτα! φωνεῖ ὁ Φ. ἡ Μαργαρήτα ἀναγνωρίζει τὴν φωνὴν τοῦ φονέος τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της, καὶ ἀποκαλεῖ αὐτὸν *φίλον*! ζητεῖ νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν τράχηλόν του, εἰς τὸ στῆθός του! Ἐγώ εἰμι! λέγει ὁ Φ. ἡ Μαργαρήτα λησμονεῖ πᾶσαν ὀδύνην, περιπτύσσεται καὶ καταφιλεῖ αὐτόν. Ὁ Φ. παρακαλεῖ ν' ἀκολουθήσῃ αὐτόν, αὐτὴ ἀναμιμνήσκει αὐτὸν τὴν μητροκτονίαν, βρεφοκτονίαν, καὶ ἀδελφοκτονίαν· ὁ Φ. παρηγορεῖ αὐτήν· αὐτὴ ἀνατίθησιν εἰς αὐτὸν τὴν φροντίδα τῶν τάφων. Ὁ Φ. ἕλκει αὐτήν, αὐτὴ παραλογίζεται· ὁ Φ. βιάζει αὐτήν, αὐτὴ δὲν πείθεται· ἡ ἡμέρα ὑποφώσκει, ὁ Μεφιστοφελῆς παρουσιάζεται· ἡ Μαργ. ἀποτροπιάζεται αὐτόν, παρακαλεῖ τὸ Θεῖον ὅπως σώσῃ αὐτήν, καὶ στρέφουσα πρὸς τὸν Φάουστ λέγει· «*Ἔρρῖκε μοὶ ἐμπνέεις τρόμον!*

Ὁ Μεφ. *ἐκρίθη!* λέγει·

Φωνὴ ἄνωθεν, *ἐσώθη*!

Ὁ Μεφ. *ἐμπρός*! λέγει πρὸς τὸν Φάουστ, καὶ γίνονται ἄφαντοι ἀμφότεροι.

Φωνὴ δ' ἔνδοθεν ἀντηχεῖ, Ἑρρῖκε! Ἑρρῖκε!

Καὶ οὕτω τελευτᾷ τὸ α'. μέρος τοῦ τραγικοῦ τούτου πονήματος. Τοιοῦτος ὁ μῦθος καὶ τοιαῦτα τὰ ἐπεισόδια. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πολλὰ ἐπεισόδια εἶναι σύντομα, ἐκτὸς τοῦ τῆς Βαλπουργίας νυκτός, ἀλλ' εἶναι τοσαῦτα, ὥστε ἀδύνατον καθίσταται νὰ ἔχῃ τις σαφῆ εἰκόνα τῶν πολυσυνθέτων· τοῦτο τοὐλάχιστον διδάσκει ἡ ψυχολογικὴ ἐμπειρία. Δὲν εἶναι ὅμως τοῦτο τὸ μέγα ἁμάρτημα· τί δέ; ὅτι πολλὰ τῶν ἐπεισοδίων οὐδένα λόγον, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα· διότι τί θέλει ἡ Βαλπουργία νύξ, καὶ οἱ χωρικοί, καὶ τὸ οἰνοπωλεῖον καὶ ὁ αἰσχρὸς ἐκεῖνος διάλογος τῆς Μαργαρήτας μετὰ τῆς Λουΐζης; Ποίαν σχέσιν ἔχει τὸ μετὰ τὴν τρίτην σκηνὴν ἐπεισόδιον τοῦ περιπάτου τῶν χειροτεχνῶν καὶ νεανίδων καὶ παντοίων ἄλλων, πρὸς τὴν προηγουμένην σκηνήν, καθ' ἣν ὁ Φάουστ κωλύεται τοῦ νὰ δηλητηριασθῇ ἐκ τοῦ ἀπεσβεσμένου μέν, ἀναιθυσθέντος δὲ ὑπὸ τῶν πρὸς τὸν ἀναστάντα Χριτὸν ὕμνων θρησκευτικοῦ αἰσθήματος; οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνεται ἢ ἡ εὐτέλεια τοῦ διαλόγου καὶ τῶν ἀσμάτων, ὡς τὸ τοῦ χωρικοῦ ἐν στρ. 3. σελ. 22· «*οἱ μηροὶ ἐπὶ τῶν πήχεων τῶν χειρῶν...*». Πρὸς τί δὲ ἡ Βαλπουργία νύξ, ἔνθα αἱ ἀσέμνως καὶ ἀναισχύντωσκιρτῶσαι καὶ χορεύουσαι καὶ ᾄδουσαι καὶ φθεγγόμεναι φαρμακεύτριαι; διὰ νὰ ἀηδιάζῃ τις βεβαίως διότι ἂν ἀκούων τις τοιαῦτα ναυτιᾷ, πόσῳ μᾶλλον διενεργούμενα βλέπων; Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἀπόβλητον θεωρεῖται καὶ ἡ τῆς Λουΐζης διήγησις. «*Ὅπως δ' ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια σκοπεῖν*» φωνεῖ ὁ Σταγειρίτης (1). Ἀλλ' ἀντιτείνων τις λέγει ὅτι τὰ ἐπεισόδια ταῦτα παρενεβλήθησαν, ὅπως λάβῃ πεῖραν τῶν τοῦ κόσμου ὁ κεκλεισμένος ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους φιλόσοφος. Ἡμεῖς ὅμως δὲν νοοῦμεν φιλόσοφον ἄνευ ἐμπειρίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τί θὰ ὠφελήσῃ ἡ τῆς βαναυσολογίας καὶ ἀσχημοσύνης πεῖρα; Ἔπειτα δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος ἄπειρος πάτνη τῶν τοιούτων; Τὸ δὲ χείριστον πάντων, ἡδύνει τὸν θεατὴν τὸν ἀναμένοντα νὰ ἴδῃ καὶ ἀκούσῃ τι σεμνὸν καὶ γενναῖον ἡ ἀγροικία καὶ φλυαρία; Τὰ τοιαῦτα ὅμως καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ δράματος, καὶ διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς παραστάσεως καὶ τῶν σκηνογραφιῶν δυνατὸν νὰ παραλειφθῶσι. Τοῦτο ὅμως φαῦλον καὶ εὐτελῆ τὴν διάνοιαν ποιητὴν καταδεικνύει· διότι τοῦ ἀγαθοῦ ποιητικοῦ ἔργου «*χρὴ καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως, ὥστε μετατιθεμένου τινὸς μέρους ἢ ἀφαιρουμένου, διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον*», (1) λέγει ὁ Σταγειρίτης, καὶ ὅτι τὰ ἐν τοῖς μύθοις «*γίγνεσθαι δεῖ οὐκ εἰκῇ*», ἀλλὰ «*δεῖ τοὺς μύθους συνιστάναι περὶ μίαν πρᾶξιν ὅλην καὶ τελείαν*» (2)· διότι ἄλλως ὁ μῦθος ἐπεισοδιώδης γίγνεται· καὶ ἐπεισοδιώδης μῦθος εἶναι ἐκεῖνος, «*ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια οὔτ' εἰκός, οὔτ' ἀνάγκη εἶναι*» (3). Διατὶ δὲ πάντα ταῦτα; διὰ νὰ ἕπωνται κατ' ἀνάγκην ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην πρᾶξιν καὶ νὰ ἔχωσι λόγον συνδετικὸν ἀλλήλων. Διὰ τὸν ἁπλούστατον καὶ κοινότατον λόγον, ὅτι, ἂν ἄλλως ἔχωσιν, *ἐκκρούουσιν* ἄλληλα. Πρὸς τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται δεινὸς ψυχολόγος, ἀλλὰ πᾶς τις ἐδοκίμασεν ὅτι δὲν δύναται νὰ τέρπηται εἰς πολλὰ καὶ ἀντίθετα συναισθήματα. Ποσάκις δὲ δὲν ἀγανακτοῦμεν διότι, ἐνῷ πρόκειται περὶ σπουδαίων παρεμβάλλονται γελοῖα, ἢ διότι ἐνῷ πρόκειται περὶ ἄλλου τινός, ἄλλο ἐπάγουσι φιλέριδες καὶ ἰσχυρογνώμονες, καὶ πρὸς τὸ φαινόμενον μόνον διαλεγόμενοι; Μόνον μίαν περίστασιν, ἡμεῖς τοὐλάχιστον, βλέπομεν συγχωροῦσαν τὸ τοιοῦτον· κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας μετὰ τὸν θάνατον παρηγορητικὰς ἑσπέρας, ὁπότε παρίσταται ἡ ἀνάγκη ἐπιτηδείου καὶ λίαν ἀγχίνου *εὐτραπέλου*, ὅπως διασκεδάσῃ τὸ ἄλγος τῶν πενθούντων, καὶ τότε ὅμως φόβος μὴ καταστῇ φορτικὸς διὰ τῆς φλυαρίας καὶ τῶν εὐτελῶν λόγων. Πολλάκις δὲ συμβαίνει οἱ ἀληθῶς πενθοῦντες ν' ἀνακουφίζωνται μᾶλλον ὅταν βωβὰ καὶ συμμετέχοντα τῆς λύπης αὐτῶν πρόσωπα παρίστανται, ἢ καὶ ἂν λέγωσί τι δεινότερον τοῦ παθήματος καὶ ὅμοιον, παρ' ὅταν ἄσχετά τινα καὶ ἀλλότρια. Πόσον παρήγορος εἰς τὸν ἀπωλέσαντα υἱὸν καὶ θυγατέρα ὁ Ἰὼβ ἢ παρόμοιόν τι!! ἢ εἰς τὸν ἀπωλέσαντα πατέρα γέροντα, ὁ θάνατος νέου πατρός! Ὁ Gœthe ὅμως οὐδόλως ἀνελογίσθη τὰ τοιαῦτα, ἂν καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τούτου τοῦ δράματος μόνον, μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατός του εἰργάσθη. Ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς καὶ μικρᾶς παιδείας τυχών, γινώσκει καλῶς ὅτι ἡ λογικὴ κατάταξις τῶν τε λόγων καὶ ἔργων εἶναι εὐαντίληπτος καὶ παραμόνιμος. Ὁ Gœthe ὅμως οὐδόλως περὶ τούτου ἐφρόντισεν, ἀλλ' ἠρέσκετο νὰ παραθέτῃ ἀπρεπῆ τινα καὶ τερατώδη θεάματα καὶ ἀκούσματα, εἰς ἃ μόνον οἱ κοινοὶ καὶ ἀτελοῦς παιδείας καὶ ἀγωγῆς τυχόντες χαίρουσι· διότι βεβαίως ὁ χαίρων κατὰ τὴν ὄψιν τῆς φαρμακευτρίας, καὶ τῶν κερκοπιθήκων, καὶ χοίρων, καὶ τὴν ἀκοὴν ἀναισχύτως φθεγγομένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ὀλίγην περὶ τὰ καλὰ αἴσθησιν ἐμφαίνει. *Πᾶσα τέχνη πρέπει νὰ ἐπιζητῇ τὸ καλὸν καὶ σεμνοπρεπές*, ὄχι δὲ μόνον νὰ ἐπιζητῇ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐφυΐας νὰ ἀποτελειοῖ τὰ τῆς φύσεως ἀριστουργήματα. Ἂν δὲ ὁ ζωγραφῶν δύσμορφά τινα καὶ εὐτελῆ *ῥυπαρογράφος* ἐκλήθη, ἐπιτρέπεται ἀνάλογόν τι καὶ διὰ τὸ τοῦ Gœthe τελειότατον δοκοῦν προϊόν; Ὁποία ἀσέβεια νὰ καταφέρηταί τις κατὰ τοῦ εἰς πᾶν εἶδος ποιήσεως εὐδοκιμήσαντος! ὁποία δ' ὅμως ἱεροσυλία διὰ τὸν καταισχύνοντα τὸ ἱερὸν τῆς τέχνης τέμενος! *Ἐν τῷ ὅλῳ δεῖ τάδε διὰ τάδε ἢ μετὰ τάδε γίγνεσθαι*, λέγει ὁ ὀξυτάτην τὴν τοῦ καλοῦ αἴσθησιν κεκτημένος (1). Τίς ὅμως ἡ στενὴ ἀλληλουχία τῶν κατὰ μέρος πράξεων; Τίς δὲ τέλος ὁ σκοπὸς τοῦ δράματος καθόλου; ἡ διαφωνία τῶν γραμματολόγων καὶ ἑρμηνευτῶν αὐτοῦ ἱκανὸν εἶναι ἐχέγγυον τῆς γνώμης ἡμῶν. Ἀλλὰ περὶ τούτων καὶ ὕστερον.

ξγ'. ΤΑ ΗΘΗ.

Περὶ τῶν ἠθῶν λέγει ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι, «*δεῖ στοχάζεσθαι ἓν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρηστὰ ᾖ*». Ὅτι δὲ τὰ ἤθη πρέπει νὰ ἦναι χρηστά, καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων γίγνεται δῆλον, καὶ ὁ ἀληθὴς πολιτικὸς ἀνὴρ θὰ συμμαρτυρήσῃ, καὶ μάλιστα πάντων ὁ παιδαγωγὸς καθόλου, καὶ ὁ σκοπὸς τέλος αὐτὸς τῆς τραγωδίας, ὡς μιμητικῆς τῶν σπουδαίων καὶ βελτιόνων, κατὰ πᾶσαν σωματικήν τε καὶ ψυχικὴν ἀρετήν.

Ἀναζητήσατε λοιπὸν καὶ εἰς τὸ προκείμενον δρᾶμα τὸ χρηστὸν ἦθος. Φαντάσθητε τὸν ὀγδοηκοντούτη Φάουστ διαφλεγόμενον πρὸς ἀπόλαυσιν! σταθμίσατε τὸ ἦθος αὐτοῦ καθ' ἣν στιγμὴν ἐκκαίεται ἐκ τοῦ πόθου καὶ καπρίζει καὶ τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὑποδυόμενος. Καὶ πρὸς τί; ὅπως ἐπαγάγῃ τὸν ὄλεθρον εἰς τὴν πτωχὴν ἐκείνην νεάνιδα! Ἴδετε αὐτὸν παραμένοντα ἐν τῇ ἀκρασίᾳ καὶ τρεπόμενον εἰς ἄλλα διασκεδαστικὰ μέσα· καὶ πότε; μετὰ τὴν καταμίανσιν τοῦ παρθενικοῦ ἀσύλου, μετὰ τὴν δηλητηρίασιν τοῦ μόνου παρηγόρου τῆς ζωῆς τῆς Μαργαρήτας, μετὰ τὸν θάνατον τῆς μόνης ἐλπίδος καὶ καταφυγίου της, τοῦ ἀδελφοῦ της! Οὐδεμία μεταμέλεια, οὐδαμοῦ συνειδότος τύψις! ἂς καταστραφῇ τὸ πᾶν, ἂς μιχθῇ γαῖα πυρί, ἀδιάφορον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αἱ ὀρέξεις τοῦ Φάουστ! Εἶναι τοῦτο ἀνθρώπινον ἦθος, ἢ καὶ θηρίων θηριωδέστερον; Natur, Natur! φωνεῖ πανταχοῦ ὁ Gœthe! πανταχοῦ τὴν τῆς φύσεως ἀπομίμησιν ζητεῖ (καί που ἐπιτυγχάνει). Εἶναι ὅμως ἀπομίμησις ἡ εἰσαγωγὴ τερατωδῶν ἀνθρώπων; Τότε μόνον θὰ ἦναι δεδικαιολογημένος ὁ τοιοῦτος χαρακτήρ, ὅταν πείσῃ τις ἡμᾶς ὅτι εὐαρεστεῖταί τις μᾶλλον κακοῦργον ὄψιν βλέπων, ἢ ἱλαρὰν καὶ ἤρεμον. Οὐδεὶς ζωγράφος θηριῶδές τι καὶ εἰδεχθὲς ἐζωγράφησεν, ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς τῆς Γοργοῦς τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ὅπερ κάλλιον νὰ μὴ ὑπῆρχεν. Ὁ Ἀγαμέμνων θυσιάζει τὴν ἰδίαν θυγατέρα διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον, ἡ Μήδεια σφάζει τὰ ἴδια τέκνα διὰ ζηλοτυπίαν, ὁ Ὀρέστης μητροφονεῖ ἐκδικούμενος τὸν πατέρα. Πανταχοῦ ἐμφαίνεται ὁ λόγος καὶ ἡ ἁμαρτία τοῦ πάσχοντος. Τίς ὅμως ὁ λόγος τῆς καταστροφῆς ὁλοκλήρου οἰκογενείας, καὶ οἰκογενείας πτωχῆς, ἐξεγειρούσης καὶ τοῦ κακούργου τὸν οἶκτον; Τίς δὲ ὁ τοιοῦτον ἦθος ἐνδεικνύμενος; ὁ πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν κεκτημένος, ὁ μετριώτερον ἑαυτὸν καὶ συνετώτερον πάντων τῶν πεπαιδευμένων ἀνακηρύττων (1). Ἀνασκιρτήσας τις αἴφνης λέγει. Ὑπάρχει τερατωδέστερον ἀνθρωπόμορφον ὂν τοῦ Μαϊγμπετ καὶ τοῦ Ῥιχάρδου τοῦ τρίτου καὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως Λείρ; τίς ὁ τραγικώτερος τοῦ Σαίξπηρ; Ναί, διὰ τοῦτο ὅμως, καὶ οὐχὶ ἀλόγως πάντη, Barbare sublime ὑπὸ τοῦ Βολταίρου ἐκλήθη. Ὁ Σαίξπηρ μέγας ἐμφαίνεται οὐχὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δράμασιν, ἀλλ' ἐν τῷ Χάμλετ, ἐν τῷ Μαύρῳ τῆς Βενετίας καὶ τῷ Ἐμπόρῳ, ἐν τῷ Ῥωμαίῳ καὶ τῇ Ἰουλίᾳ, ἂν καὶ δὲν οἰκονομῇ καλῶς πολλά. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ὁ Μαϊγμπετ, καὶ ὁ Ῥιχάρδος, καὶ αἱ θυγατέρες τοῦ Λεὶρ λαμβάνουσι τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας των, ὁ Φάουστ ὅμως ζῇ εὐφραινόμενος, καὶ τῶν καλλίστων, οὐρανίων καὶ ἐπιγείων ἀπολαύσας, ἐκπνέει ἐν γήρᾳ ἐσχάτῳ, ἡσύχως καὶ ἀπόνως, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ μοχθηρῷ καὶ ἀκαταλήπτῳ β'. μέρει τοῦ δράματος.

(ἀκολουθεῖ).

---

1) Π. ιζ'. 1455 α. 22 κ. ἐφ.

1) Ποιητ. θ'. 1451 β. 27.
2) 1452, 4 κ. ε. καὶ κγ'. 1459. α. 19.
3) θ'. 1451 β. 34.

1) Π. κεφ. ι'.

1) Ὁρ. σελ. 9 τῆς τραγ. ἔκδ. Στουτγάρδης καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ Zwar bin ich gescheidter als alle die Laffen doctoren Magister Schreiber und Pfaffen....

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

(BELLA STROZZI)

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

Τίς δὲν γνωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς Φλωρεντίας; Καίτοι δὲ πολλὰ περὶ αὐτῆς ἐγράφησαν, ὑπολείπονται ὅμως ἱκανὰ νὰ γραφῶσιν. Ἀλλὰ ποῖος κάλαμος ἀπαιτεῖται εἰς ἔργον οὕτω θελκτικὸν καὶ τόσον φρικαλέον; Ποῖος χρωστὴρ δύναται ν' ἀπεικονίσῃ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας, τὰς φρικαλεότητας τῶν ἐμφυλίων πολέμων, τὰ θαυμάσια τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης; Καὶ ὅμως φαίνεται, ὅτι ἀπέκειτο εἰς Γάλλον συγγραφέα νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔργον οὕτω λαμπρόν, διότι ἡ δημοκρατία τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου πιστεύουσα εἰς τὴν τύχην τῆς Γαλλίας ἀμετακλήτως ἀπώλετο. Ἡ ἦττα τῆς Παβίας ἦτο αὐτῇ ὀλεθριωτέρα ἢ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. Κάρολος ὁ Η'. καὶ Κλήμης ὁ Ζ'. (εἷς τῶν Μεδίκων) ἐγένοντο αὐτῇ αἴτιοι νὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἔνοπλον συμμαχίαν αὐτῆς μετὰ Φραγκίσκου τοῦ Α'. Ὁ αὐτοκράτωρ, ἵνα ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ Πάπα τὴν ἀνάμνησιν τῆς σκληρᾶς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς λεηλασίας τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Βουρβώννου, ἀπεφάσισε ν' ἀποδώσῃ τῷ Κλήμεντι τὴν πόλιν, ἔνθα οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐβασίλευσαν καὶ νὰ προσβάλῃ τὴν δημοκρατίαν τῆς Φλωρεντίας, ἵνα ἀποκαταστήσῃ τοὺς Μεδίκους. Εἰς τὴν ὀλεθρίαν ταύτην ἐποχὴν ἀναφέρεται ἡ σύντομος αὕτη ἱστορία ἡμῶν.

Τὸ ἔτος 1529 ἐπλησίαζεν εἰς τοὺς τελευταίους μῆνας· ἐν Φλωρεντίᾳ ἐλέγετο «*ἔρχεται ὁ χειμών*», ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ θὰ ἔλεγον, «*τὸ ἔαρ ἀναγεννᾶται*», τόσον αἱ πεδιάδες ἦσαν ἔτι χλοεραί, τόσον ἡ ἀτμόσφαιρα ἡδεῖα. Ἐν ἑνὶ τῶν διασήμων ἀνακτόρων τῆς πόλεως, ἀρχομένης τῆς νυκτός, περὶ τράπεζαν ἁπλῆν μέν, ἀλλὰ εὐπρεπῶς παρεσκευασμένην ἐκάθητο πολυμελὴς οἰκογένεια. Συνίστατο δὲ αὕτη ἐκ τριῶν νεανίδων καὶ ἑπτὰ νέων καθημένων παρὰ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ αὐτῶν. Ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐν ᾗ ἔτρωγον, ἐξέλαμπεν ἡ καλλαισθησία, ἣν μόνη ἡ Ἰταλία κατεῖχε τότε. Ὁ πατήρ, ἔτι ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του, εἶχε μορφὴν ἐμφαίνουσαν μεγάλην εὐφυΐαν, καίτοι ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἀπεικονίζετο ἡ θλῖψις, οὐδὲν ὅμως ἦτο θελκτικώτερον τῆς πεοιεσταλμένης ὑπεροψίας, μεθ' ἧς παρετήρει τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ὧν οἱ τελευταῖοι ἦσαν παῖδες ἔτι, ἐνέφαινον ἔχοντες μεγίστην ὑγιείαν. Ἐκ δὲ τῶν τριῶν νεανίδων αἱ δύο ἦσαν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς καλλονῆς, ἥτις θάλλει τόσον ἐνωρὶς κατὰ τὰς εὐδαίμονας ταύτας χώρας, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν καίτοι εἶχεν αὐστηρὰν ὑψηλοφροσύνην ἐκδηλουμένην ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς, ἐδύνατο δικαιότατα νὰ ὑπερηφανεύηται ἐπ' αὐταῖς. Ἡ Bella μάλιστα, ὑψηλή, ἀκμαία, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς γαληνίους καὶ βαθεῖς, χροιὰν ἄνευ χρώματος, μέτωπον καθαρόν, ὑπόμελαν ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν κροτάφων, μέλαιναν καὶ πυκνὴν κόμην, στηριζομένην ὑπὸ μακρῶν ἀργυρῶν καρφίδων, ἐφαίνετο προωρισμένη νὰ θέλγῃ τὰ βλέμματα. Ὅσάκις ἐπορεύετο εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς *Παναγίας* τῆς νέας, ἢ τῆς Παναγίας τοῦ ἄνθους (Maria del Fiore), οἱ γέροντες τῆς Φλωρεντίας ἔστρεφον νὰ θαυμάσωσι τὸ ὡραῖον αὐτῆς πρόσωπον, τὴν καλλονὴν καὶ τὴν χάριν, ὡς ἄλλοτε ἐποίουν οἱ γέροντες τῆς Τροίας, ὅτε ἡ Ἑλένη ἐξήρχετο ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Πριάμου ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Πάριδος ἢ τοῦ Ἕκτορος.

Ἡ εὐτυχὴς αὕτη οἰκογένεια ἦτο ἡ τοῦ Strozzi, ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων εὐγενῶν τῆς Φλωρεντίας, καὶ ἡ γυνή, ἧς ἡ γονιμότης εἶχε πληρώσει τὴν οἰκίαν ταύτην, ὠνομάζετο Κλαρίς, θυγάτηρ Πέτρου τῶν ἐκ Μεδίκων, χρηστὴ μέν, ἀλλὰ σκληρὰ καὶ ὑπερήφανος, ὡς δέσποινα τῆς παλαιᾶς Ῥώμης. Ὡς δὲ πάντες οἱ τῆς Φλωρεντίας καὶ Βενετίας εὐγενεῖς, οὕτω καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Strozzi ἐστήριζε τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐκ τῆς ἐμπορίας καὶ τῶν τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων· καίτοι δὲ οἱ καιροὶ ἦσαν ἥκιστα εὐτυχεῖς, ὁ Φίλιππος ὅμως Strozzi διετέλει διάγων βίον ὅλως ἀριστοκρατικὸν ὑπὸ τὴν πολιτικήν, τὴν ἐμπορικὴν καὶ τὴν ἐπίλοιπον ζωήν. Προσθετέον δὲ ὅτι ποιητὴς ὢν χαρίεις καὶ πολυμαθής, κατεῖχεν ἐν μεγίστῳ βαθμῷ τὸν ἔρωτα καὶ τὸ αἴσθημα τῆς τέχνης.

Ἐνῷ δὲ πολυάριθμοι ὑπηρέται ὑπηρέτουν καὶ προσεῖχον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς τραπέζης, καὶ οἱ μὲν υἱοὶ διελέγοντο ἡσύχως πρὸς ἀλλήλους, αἱ δὲ θυγατέρες ἤκουον τῆς μητρός των, ὁ Φίλιππος Strozzi ἀναβοήσας εἶπεν εἰς τοὺς υἱούς του· Ἑλάβετε, λοιπόν, παιδιά, ἐκ τῆς λέσχης τοῦ ἁγίου Μινάτου (San-Minato) καὶ ἐκ τῆς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἄρνου τὰ ἐκ μαρμάρων καὶ ὀρειχάλκου ἀγάλματα, τὰς ἀρχαιότητας, τὰ ἀγγεῖα, τὰ πολύτιμα σκεύη, τοὺς τάπητας; Ἐκομίσατε ταῦτα πάντα εἰς τὴν Φλωρεντίαν; Διότι γνωρίζετε, ὅτι αὔριον, διαταγῇ τῆς Δημοκρατίας, ἐν μίλλιον περίξ τῆς πόλεως, θὰ κρημνισθῶσιν αἱ οἰκίαι, θὰ κοπῶσι πάντα τὰ δένδρα, θὰ ἐκριζωθῶσι πᾶσαι αἱ ἄμπελοι, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ παρακωλύωσι τὴν σκοποβολὴν τοῦ πυροβολικοῦ ἡμῶν.

— Μάλιστα, πάτερ, τὰ πάντα μετεκομίσθησαν ἀσφαλῶς καὶ ἂν πρέπῃ νὰ τὸ εἴπω, ἡ Bella, ἥτις ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν, ἔπραξε μεῖζον ἔτι...

— Καὶ τί λοιπὸν ἔπραξεν ἡ bellissima (ἡ ὡραιοτάτη);

— Ἔπραξεν ὅ,τι ὁ Βερνάρδος, ὅλοι οἱ ἀδελφοί μου καὶ ἐγὼ ἐθεωρήσαμεν λαμπρότατον. Ἔθηκε δηλαδὴ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν τὸ πῦρ εἰς τὴν λέσχην τοῦ San-Minato καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἄρνου ἀνακράζουσα «*Διὰ τὴν Φλωρεντίαν*». Ἀλλ' ὅτε, πάτερ μου, εἴδομεν τὰς φλόγας ὑψουμένας, πυρπολούσας τὰ μικρὰ προσφιλῆ ἡμῶν ἀνάκτορα.... ἐκλαύσαμεν ὅλοι καὶ ἐπιστρέφοντες δὲν ἐτολμήσαμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὄπισθεν ἡμῶν...

— Καλῶς, ὦ Bella, πολὺ καλῶς, τέκνον μου, ἔπραξας. Εἰς τοὺς εὐγενεῖς τῆς Φλωρεντίας ἀνήκει νὰ δώσωσι τὸ παράδειγμα τῶν θυσιῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

— Πόσον ἡ ἐπιστροφὴ ἦτο θλιβερά! ἐπανέλαβεν ὁ Ἰούλιος· πᾶσαι αἱ ὁδοὶ ἦσαν πλήρεις ἀνθρώπων πτωχῶν, ἐπιστρεφόντων εἰς τὴν Φλωρεντίαν, μετακομιζόντων τὰ ἐλεεινά των σκεύη, τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὀδυρομένας· κατηρῶντο τοὺς Ἱσπανούς, ὧν οἱ πρόδρομοι εἶχον ἤδη φανῇ πρὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Giramonte. Ὅτε ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, τῆς Bella ἐλαυνούσης ἐν μέσῳ ἡμῶν ἐφ' ἵππου, συνηντήσαμεν τὸν στρατηγὸν Μαλατέσταν Baglione, ὅστις ἠρώτησεν ἡμᾶς, τί ἐσήμαινε τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ἔβλεπε· διηγήθην αὐτῷ ὅ,τι εἶπον ἤδη ὑμῖν, πάτερ. Ὁ Μαλατέστας τότε ὕψωσε τὴν περικεφαλαίαν του, ἔσυρε τὸ ξίφος του, ἐχαιρέτισε τὴν ἀδελφήν μου καὶ ἐπειδὴ ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι, ἤρξατο ἀνακράζων. «*Ζήτω ἡ Bella Strozzi! Ζήτω ἡ ὡραία Bella!* Ἐὰν μὴ εὑρίσκετο ἐν τῇ ὁδῷ ὁ Δάντης de Castiglione μετὰ τῆς συνοδίας του, θὰ ἐλάμβανον τὴν ἀδελφὴν καὶ θὰ τὴν ἔφερον ἐν θριάμβῳ· πάντες ἐπανελάμβανον τὴν φωνήν, «*διὰ τὴν Φλωρεντίαν! Αὐτὴ τὸ εἶπεν! Αὐτὴ τὸ εἶπεν!*» Ὁποῖος θόρυβος! Ἔπρεπε νὰ ἴδητε τὸ πρόσωπον τῆς Bella! Θὰ ἐγελᾶτε πολύ, πάτερ μου.

— Δὲν θὰ ἐγέλων, Ἰούλιε, θὰ ἤμην εὐτυχέστατος καὶ εἶμαι λίαν ὑπερήφανος. Ἐλθὲ ἀγαπητή μου κόρη, ἐλθὲ νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ.

Ὁ Strozzi λαμβάνων τὴν θυγατέρα εἰς τοὺς βραχίονάς του εἶπεν αὐτῇ μειδιῶν.

Θὰ συνθέσω διὰ σὲ ᾠδήν, παιδάκι μου, καὶ ὅταν ἡ Φλωρεντία ἐξέλθῃ νικῶσα καὶ ἀνοικοδομήσωμεν τὰ λέσχας, σὺ θὰ θέσῃς τὸν πρῶτον λίθον τῆς λέσχης τοῦ ἁγίου Μινάτου, ἥτις θ' ἀνήκῃ εἰς σέ, θὰ φέρῃ τὸ ὄνομά σου, θὰ ὀνομάζεται ἡ *Bella*.

Ἐκ τῆς σκηνῆς ταύτης δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ τις πολὺ εὔκολον τὴν πατρικὴν τρυφερότητα τοῦ Strozzi· ἠγάτα βεβαίως τὴν θυγατέρα του, ἀλλ' ὁ δημοκρατικὸς οὗτος θὰ προετίμα νὰ ἴδῃ ταύτην νεκρὰν ἢ λαμβάνουσαν σύζυγον κατώτερον ἑαυτῆς. Τοιαύτας εἶχον ἰδέας πάντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκιῶν καὶ μάλιστα ἐν ταῖς δημοκρατικαῖς πολιτείαις. Ὁ Strozzi περιέμενε ἵνα τὰ τέκνα του, ἄρρενα καὶ θήλεα, συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ γένους των.

Τὴν χεῖρα τῆς Bella ἐζήτει μέλος τι πλούσιον τῶν τεχνιτῶν τοῦ ἐρίου, ὁ Φραγκῖσκος Φερρούκης, ὅστις ἦτο μὲν ὡραῖος, νέος καὶ πλούσιος, ἀλλά, καί τοι ἡ Bella ἔκλαιε πικρῶς, ἀπεκρούσθη ἀνηλεῶς ὑπὸ τοῦ Strozzi, ἡ δὲ Κλαρίσση, ἐκ Μιδίκων οὖσα, δυσηρεστήθη, διότι ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, τῆς μεσαίας τάξεως, ἐτόλμησε νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν νὰ γείνῃ γαμβρὸς αὐτῆς.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν διήγησιν ἡμῶν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐν μέσῳ τῆς συγκινηθείσης οἰκογενείας ὁ πατὴρ συνέθλιβε τὴν θυγατέρα ἐν τῇ καρδίᾳ του λέγων αὐτῇ γλυκυτάτους λόγους, ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἀνέῳξε καὶ παρουσιάσθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς φλιᾶς. — Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ἐνδεδυμένος κάνδυν (ἔνδυμα σφιγγόμενον κατὰ τὴν μέσην) καὶ περισκελίδα ἐκ μέλανος βελούδου κατερχομένην μέχρι τῶν γονάτων· περιπόδια ὑανθίνου χρώματος περιέσφιγγον τὰς μυώδεις κνήμας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔφερε πίλον ἐξ ἐρυθρᾶς μετάξης καλύπτοντα τὰ ὦτα. Ἐκ τῆς ζώνης αὐτοῦ ἐκρέματο ἐν κωλεῷ πλατεῖα κωπίς. Ὁ ξένος εἶχε τὴν ὄψιν ἀθλητοῦ, τὸ στῆθος εὐρύ, τοὺς ὤμους ὑψηλούς, αἱ δὲ χεῖρες, ὀλίγον ἰσχυραί, ἦσαν ὡραιόταται. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐνέφαινε τὴν ἰσχὺν ἐν τῇ γαλήνῃ καὶ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἦτο λέων ἀναπαυόμενος. Τὸ κάτω τοῦ προσώπου του ἀπεκρύπτετο ὑπὸ πώγωνα δασὺν καὶ βυστρυχιώδη, ἀνάμικτον ἤδη ἐξ ἀργυρῶν (λευκῶν) τριχῶν. Τὸ θαυμαστὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ταύτῃ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοί, οὐχὶ διότι ἦσαν ἢ πολὺ μεγάλοι ἢ καλῶς ἐσχεδιαγραφημένοι, ἀλλὰ διότι ἐξεδήλουν μεγαλοπρέπειάν τινα τόσον ἐπι-

βάλλουσαν καὶ οὕτω φυσικήν, ὥστε ἠσθάνετό τις ὅτι τὸ βλέμμα του ἐγένετο, ἵνα ἐπιβάλλῃ τὴν σιγὴν καὶ τὸ σέβας.

Εἰς τὸν κρότον τῆς ἀνοιγομένης θύρας ὁ Strozzi ἐστράφη καὶ ἐγκαταλείπων ἀποτόμως τὴν Bella ἔσπευσεν εἰς συνάντησιν τοῦ ξένου καὶ σφίγγων αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονάς του, εἶπε·

— Γύναι, τέκνα, κλίνατε, ὁ Θεὸς πέμπει εἰς βοήθειαν ἡμῶν τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον Buonarroti!

Τὸ ἔνδοξον τοῦτο ὄνομα τὰ τέκνα τοῦ Strozzi, μετὰ δυσκολίας συστέλλοντα κραυγὴν θαυμασμοῦ καὶ χαρᾶς, ἐχαιρέτισαν εὐλαβῶς, ἀλλ' ὁ *ἐργάτης τῶν λίθων*, ὁ *γλύπτης*, ὡς ἔχαιρεν ἀποκαλῶν ἑαυτόν, ἐπροχώρησε σοβαρῷ τῷ βήματι πρὸς τὴν Bella καὶ μετὰ θελκτικῆς χάριτος λαμβάνων αὐτὴν ἐκ τῆς τρεμούσης χειρὸς εἶπεν αὐτῇ μετὰ τοῦ γλυκέος ἐκείνου μειδιάματος, ὅταν διαφαίνηται ἐπὶ τῶν φύσει αὐστηρῶν χειλέων·

— Εὐλογημένη ἔσο, τέκνον, διότι σήμερον ἔδωκας ἡμῖν τὸ σύνθημα τῆς μάχης, «*τὰ πάντα διὰ τὴν Φλωρεντίαν*».

Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία εἰς σημεῖον δοθὲν ὑπὸ τοῦ Strozzi ἀπεσύρθησαν χωρὶς νὰ παύσωσι νὰ θεωρῶσι τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον.

— Εἶσθε εὐτυχὴς πατήρ, εἶπεν ὁ μέγας τεχνίτης, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν φίλον του.

—Ναί, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑγεία μου εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ζῶ μετὰ τῶν τέκνων μου ἐν μεγίστῃ οἰκειότητι, συνειθίζουσι νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅτι ἔχω ἑπτὰ υἱοὺς καὶ ὅτι οἱ Strozzi εἶναι ὀκτὼ ἀδελφοί.

Οἱ δύο Φλωρεντῖνοι, ὡμίλησαν ἐπὶ πολὺ καὶ σπουδαίως περὶ τῶν ἀπειλούντων τὴν πατρίδα των κινδύνων. Ὁ λαὸς τῆς εὐγενοῦς πόλεως ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ταχείας βοηθείας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς γαληνοτάτης Δημοκρατίας τῆς Βενετίας, ἀλλ' ὁ Strozzi καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος δὲν διεβουκολοῦντο ὑπὸ τοιούτων ἐλπίδων. (Ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΚΙΛΑ

Οἱ κ.κ. Rothscild ἐπώλησαν πρό τινος τὸ εἰσόδημα τοῦ Chateau-Laffite τοῦ **1881**, **110** βυτίνας ἀντὶ **880, 000**.

Ἑκάστη βυτίνη περιέχει **1000** λίτρας.

Γνωστὸν ὅτι ἡ διάσημος ἄμπελος αὕτη εἶνε ἐκ τῶν σπανίων, ἃς δὲν προσέβαλεν ἡ φιλλοξήρα.

*

Τηλεγράφημα ἐκ Λονδίνου ἀγγέλλει ὅτι ὁ συνταγματάρχης Barnaley ἀνεχώρησεν ἐκ Δουβρὲν ἀρεοστάτῳ, ὅπως διέλθῃ τὴν Μάγχην τὴν 24)12 περὶ τὴν 10 πρὸ μεσημβρίας. Ὁ καιρὸς ἦτο οὔριος. Πρὸς τὸ ἑσπέρας τηλεγράφημα ἐξ ὧν ἀνήγγελλεν εἰς Παρισίους ὅτι τὸ ἀεροστατον τοῦ συνταγματάρχου διῆλθε διὰ τοῦ Tréport περὶ τὴν 7αν μ. μ. ἑτοιμαζόμενον νὰ κατέλθῃ. Οἱ κάτοικοι ἀπήντησαν εἰς τὰ σημεῖα τοῦ ἀεροναύτου.

*

Ὁ ποιητὴς Sully-Prudhomme λογίζεται ἀπὸ τῆς 25)13 τρ. μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Duvergier de Hauranne.

Εἰς τὸν λόγον του ἀπήντησεν ὁ ἀκαδημαϊκὸς Maxime Ducamp. Ἀνάδοχοί του κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ παρέστησαν οἱ ἀκαδημαϊκοὶ Taine καὶ Caro.

Ἰδοὺ καί τινες λεπτομέρειαι περὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς ταύτης ἑορτῆς.

Ἀφ' οὗ ὁ κ. Ducamp ἤνοιξε τὰς ἐργασίας ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Sully-Prudhomme, ὅστις τρέμων τὸ σῶμα καὶ τὴν φωνὴν ἐκ συγκινήσεως καὶ τοῦ φυσινοῦ δειλοῦ τοῦ χαρακτῆρός του μόλις ἤρθρου τὰς λέξεις του. Ἡ συγκίνησίς του ἐπετείνετο καὶ ἴσως ὁ κ. Sully-Prudhomme δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κατευνάσῃ αὐτὴν ἂν μὴ ἐπεισόδειον ἐλκύον τὴν προσοχήν του πρὸς στιγμὴν δὲν ἀπέδιδεν αὐτῷ τὴν φυσικήν του γαλήνην.

Εἶχε μόλις ἀρχίσει ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λόγου του, ὅτε ἀκροατὴς ἐκ τῶν πολλῶν, οἵτινες εἶχον συρρεύσει ἐλειποθύμησεν ἕνεκα τῆς ἀναπτυχθείσης ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀπείρου θερμότητος. Μικρὰ ταραχὴ ἐπέφερε ἀναγκαίως διακοπὴν λεπτῶν τινων καὶ αὕτη ἤρκεσεν εἰς τὸν ῥήτορα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀταραξίαν του.

Ἡ φωνή του ἀσθενεστάτη καὶ σπανιώτατα ποικίλλουσα, μονότονος σχεδὸν, ἴσως ἐπίτηδες, διότι ὁ κάτοχός της δὲν ἐμυήθη εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἀναγινώσκειν, ὑφοῦτο ἐνίοτε ὅταν ἰδέα τις ἐθέρμαινε τὸν ῥήτορα.

Τὸν λόγον του ἐκ τούτου καίτοι πλήρη λεπτοτήτων καὶ σπανίας χάριτος πολλαχοῦ, ὀλίγον ἠδυνήθησαν νὰ ἐκτιμήσωσι.

*

Τὴν παραμονὴν τῆς ἀκαδημαϊκῆς ταύτης ἑορτῆς ὁ ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας ἀνέγνωσεν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Charles de Mazade ἀγγέλλοντος, ὅτι τίθεται ὑποψήφιος εἰς τὴν κενωθεῖσαν θέσιν διὰ τοῦ θανάτου κ. Auguste Barbier.

Ὁ κ. Charles de Mazade φιλόλογος καὶ δημοσιογράφος ἐγεννήθη τῷ **1821**· ἐσπούδασε νομικὰ ἐν Τουλούζῃ καὶ ἀπὸ τοῦ **1841** ἐλθὼν εἰς Παρισίους ἀπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν κατ' ἀρχὰς ὡς συντάκτης τοῦ «Τύπου» εἶτα δὲ ὡς συνεργάτης ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο κόσμων» ἐν ᾗ μέχρι σήμερον διακρίνεται διὰ τὰς κριτικάς του μελέτας· ἐκτὸς δὲ τούτων ἐδημοσίευσε καὶ πολλὰ περὶ Ἱσπανίας, Ἰταλίας, καὶ Πολωνίας· περὶ Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἡ μελέτη ἐν τῷ Deux femmes de la Révolution εἶνε ἀξία λόγου ὡς καὶ μονογραφία του περὶ τοῦ κόμητος Καβούρ.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΛΟΥΘΑΡΔΟΥ

Ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ αἰσθάνηται τὴν καρδίαν της πάλλουσαν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς κλίσεως τοῦ συζύγου της, ἐνδομύχως· ὀφείλει νὰ συμμετέχῃ αὐτοῦ καὶ νὰ ἐνδιαφέρηται ἐπὶ τοῖς συμφέρουσι τοῦ ἀνδρός της.

*
* *

Ἡ εὐχὴ τῶν γονέων οἰκοδομεῖ οἴκους εἰς τὰ τέκνα.

* *
*

Ἡ καλλίπνοος ἀνθοδέσμη γυναικείας μορφώσεως σύγκειται ἐξ ὀρθοῦ νοός, ἀγνῶν αἰσθημάτων καὶ φυσικῆς ἀναισθησίας εἰς πᾶν ἄδρὸν καὶ ὡραῖον.

* *
*

Ἐὰν οἱ ἐρώμενοι μόνοι ἐν τῷ κόσμῳ ἴσταντο, οὐδένα τότε θὰ ἠρώτων εἰσερχόμενοι εἰς τὸν γάμον ἢ τὸν Θεὸν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ ὑπ' αὐτῶν ἱδρυόμενος οἶκος ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὴν Πολιτείαν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οὕτως ἀνάγκη ἀμφοτέρων τὰ δικαιώματα νὰ ἱκανοποιηθῶσι.

* *
*

Καὶ ἄνευ τῆς εὐλογίας τῆς ἐκκλησίας ὁ γάμος δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι γάμος.

*
* *

Προσευχαὶ εἰς τὸν Θεὸν οὐδέποτε ἀποβαίνουσι μάταιαι.

*
* *

Μόνον ἐν μιᾷ περιπτώσει τὸ διαζύγιον ἀποβαίνει ἠθικὸν καθῆκον ἢ τοὐλάχιστον ἠθικῶς δικαιολογεῖται· τότε δηλαδή, ὅτε ὁ ἕτερος τῶν συζύγων ἐν ἀπιστίᾳ οὐτωσί, βαρέως εἰς ἐκεῖνο, ὅπερ τὸν γάμον ποιεῖ, ἡμάρτησεν, ὥστε ἀνάγκη ν' ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀγαθόν, ὅπερ ἐρρύπανεν.

*
* *

Ἐκ τοῦ ἀνδρὸς πηγάζει ἡ εἰς τὸν γάμον πρόκλησις, εἰς ταύτην ἡ γυνὴ παρέχει τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς. Καὶ ἐν τῷ βίῳ ἄρα καὶ ἐν τῷ οἴκῳ ὁ ἀνήρ ἐστιν ὁ ὁρίζων, αὐτὸς ὁ συλλαμβάνων τὴν πρωτοβουλίαν, αὐτῷ ἀπόκειται ἡ διαγνώμη. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν πιέζει ἡ εὐθύνη, ἧς οὐδέποτε ἀπαλλάσσεται. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἐν αὐτῷ ἀντιπροσωπεύεται ἡ θέλησις τοῦ οἴκου, ἐν τῇ γυναικὶ ἐμφωλεύει ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Καὶ ὅπως ἐν τῷ ὅλῳ σώματι πάρεστιν ἡ ψυχή, οὕτω καὶ ὁ νοῦς καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς γυναικὸς τὸν ὅλον οἶκον δέον νὰ πληρώσῃ.

*
* *

Ὁ δεσποτισμὸς τοῦ αὐταρχικωτέρου ἀνδρὸς κλίνει κεφαλὴν πρὸ τῆς μυστηριώδους δυνάμεως τῆς μελαγχολίας τῆς γυναικός, ἥτις παρακαλοῦσα προστάσσει, ἥτις καὶ πάσχουσα διατελεῖ οὖσα ἐρασμία καὶ προσφιλής.

*
* *

Ἡ τοῦ γάμου κοινωνία πληροῦται ὅταν ἑκάτερος διαπετάννυται καὶ δίδωσι καὶ ἀφίησιν ἐλευθέραν τῷ ἄλλῳ τὴν συμμετοχὴν παντὸς ὅ,τι ἐσωτερικῶς κατέχει καὶ ὑπὸ τοῦ ὁποίου ὁ ἕτερος συγκινεῖται. Ἐπιθυμίαι, ὄνειρα, αἰσθήματα, ἐλπίδες, πάντα κοινά· διότι πᾶς ὁ γάμον συνάπτων δὲν εἶναι πλέον κύριος ἑαυτοῦ, ἀλλὰ παρέχεται τῷ ἑτέρῳ ὡς κτῆμα.

*
* *

Οἶκος καὶ γάμος εἰσὶ στενῶς συνδεδεμένα. Ἐκ τοῦ γάμου ἐκβλαστάνει ἡ οἰκογένεια, καὶ καθ' ἡμᾶς περίπτωσιν ὁ γάμος ἀποβῇ στεῖρος καὶ πάλιν συγκροτεῖται εἴδός τι οἴκου αὐθύπαρκτον. Ὁ οἰκογενειάρχης καθίσταται ἀληθὴς ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἡ δὲ οἰκοδέσποινα φέρει τὸ ὕψιστον ἀξίωμα τῆς γυναικός.

*
* *

Τὴν ἐποχὴν τῆς ἐργασίας διαδέχεται ἡ τῆς ἀναπαύσεως ἐν τῷ γήρατι.

*
* *

Ἡ ἀνδρικὴ ἡλικία εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ἐργασίας.

*
* *

Ἐν μεγαλογραφίᾳ, καὶ οἱ λαοὶ εἰσὶν ἄτομα.

*
* *

Εἴτε μέγα, εἴτε μικρὸν εἶναι ἔθνος τι, ἅπαντά εἰσιν ἐξ ἴσου προωρισμένα διὰ τὴν ὑψίστην ἀποστολὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

*
* *

Ὁ κόσμος ἀντιπροσωπεύει τὴν ποικιλίαν, ὁ δὲ Θεὸς τὴν ἑνότητα.

*
* *

Ἀλλαχοῦ μὲν διαφέρομεν, ἀλλ' ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ πάντες ἐσμὲν ἴσοι.

*
* *

Ἡ συνείδησις εἶναι τὸ ἔσχατον, ὅπερ ὑπολείπεται τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐὰν ἀκόμη πάντα τἆλλα ὅσα ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ, κατέστρεψε καὶ ἀπώλεσεν.

*
* *

Ἐν τῷ ἰδανικῷ δὲν κρύπτεται καὶ ἡ πραγματικότης.

*
* *

Ἀληθὴς ἠθικότης ἐκεῖ ἐνυπάρχει, ὅπου καὶ ἐλευθερία, ἡ ἀληθὴς δ' ἐλευθερία εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη.

*
* *

Τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν ἢ εἰς ὑψηλὸν ἀνήκουσαν πνεῦμα ἢ εἰς ταπεινόν τινα ἀποχειροβίωτον, τὰ αὐτὰ πάντοτε πάθη λυμαίνονται, οἱ αὐτοὶ πειρασμοὶ συγκινῶσιν. Ἡ παίδευσις μεταβάλλει μόνον τοὺς τύπους, καθ' οὓς αἱ τῆς καρδίας ἐμφάνσεις εἰς φῶς προάγονται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αὐτὴν ταύτην. Μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ ἐπομένως δὲν συμπροοδεύει καὶ τὸ ἠθικὸν πνεῦμα.

* *
*

Ἠθικὴ ἥτις βάσιν ἔχει τὴν ἐπικράτησιν τοῦ καθήκοντος ἐπὶ τῶν ἀντιδραστικῶν τάσεων, εἶναι ἵνα κατὰ Σίλλερ εἴπωμεν, ἠθικὴ δούλων.

*
* *

Ὁ φίλος ὀφείλει πρὸς τὸν φίλον νὰ ἦναί τι ἰδανικόν.

*
* *

Ἡ πραγματικὴ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, δι' ἑτέρας πραγματικῆς κατασυντρίβεται.

*
* *

Γνωστὸν ὅτι ἡ καρδία δὲν κυβερνᾷ τὴν καρδίαν, καὶ ὅτι τὸ μᾶλλον ἀναρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ τῆς κοινῆς γνώμης.

*
* *

Ὁ οἶκος εἶναι προϊὸν τῆς φύσεως· διότι βάσις αὐτοῦ εἶναι ὁ γάμος καὶ ἡ τοῦ γάμου πνευματικὴ τε καὶ σωματικὴ κοινωνία. Ἐντεῦθεν δὲ γεννᾶται τὸ κοινὸν ἐκεῖνο

πνεῦμα, ὅπερ τὰ μέλη τοῦ οἴκου συνδέει πρὸς ἄλληλα

* *
*

Σύμπας ὁ κόσμος εἶναι κάτοπρον τοῦ Θεοῦ, κάτοπτρον τῆς σοφίας καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ παρέχει πλαστικόν τι ὁμοίωμα τῆς κυρίας αὐτοῦ οὐσίας. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἀντανάκλασιν. Καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα τοῦ ἀνθρώπου ὀφείλει νὰ ἦναι πράγματι ἔσοπτρον τοῦ Θεοῦ. Ἐν ἑαυτῷ δέον νὰ φέρῃ τὴν εἰκόνα, τὸ ὁμοίωμα αὐτοῦ. Πρὸς τὸν Θεὸν ἂς στρέφῃ τὸ πρόσωπόν του ὁ ἄνθρωπος, πρὸς τὸν Θεὸν ἂς ἀνοίγῃ τὴν καρδίαν του, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἂς ἐπιπλασθῇ ἡ καρδία του.

*
* *

Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἐλευθερία.

*
* *

Ἡ ἱστορία ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἀνάπτυξις.

*
* *

Ὁ στερούμενος φαντασίας, μένει διὰ βίου τοιοῦτος, εἰς ὃν δὲν προσεμειδίασαν αἱ Μοῦσαι, οὗτος δι' οὐδενὸς ἀγῶνος, δι' οὐδεμιᾶς προσπαθείας δύναται ν' ἀνέλθῃ τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ, ὅσους καὶ ἀνατασκευάζῃ στίχους.

*
* *

Ἕκαστος ἔχει τὴν θέσιν ἣν ὁ Θεὸς διώρισεν αὐτῷ ἐν τῷ ἀχανεῖ τῆς ἀνθρωπότητος συνόλῳ.

*
* *

Κεραμεὺς ἐστὶν ὁ Θεός· ἡμεῖς δ' ὁ πηλός.

*
* *

Ἐσμὲν ἐλεύθερα ὄντα, διότι ἐπλάσθημεν καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, τοῦ κατ' ἐξοχὴν ὑψίστου ἐλευθέρου ὄντος.

*
* *

Λέγουσιν ὅτι ἕκαστος δημιουργεῖ τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, ἀλλὰ πάντες γνωρίζομεν πόσον εἶναι καθ' ἑαυτὴν περιωρισμένη ἡ ἀλήθεια αὐτή.

*
* *

Οὐδὲν διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι τόσον ἐνδιαφέρον, ὅσον αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

*
* *

Οὐδὲν ἀντιπαθητικώτερον καὶ ἀποτροπαιότερον γυναικὸς ἀνηθίκου.

*
* *

Ὁρμητικὴ καὶ ἀνήσυχος γυνή, εἶναι ἀπαίσιόν τι φαινόμενον· ἐμπαθὴς δὲ παροξυσμὸς εἰς ἄνδρα, οὐ μόνον ἀρέσκει, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἀπαιτοῦμεν μάλιστα αὐτόν.

*
* *

Ὁ ψυχικὸς βίος εἶναι ἡ γενέτειρα τοῦ αἰσθήματος πατρίς.

*
* *

Ἐν τῇ λογικῇ συνήθως αἱ γυναῖκες εἶσιν ἀσθενεῖς.

*
* *

Ἡ νεότης εἶναί τι ὡραῖον, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὀφείλομεν νὰ ἤμεθα πάντοτε νέοι.

*
* *

Ὁ γηράσκων οὐδέποτε ὑπῆρξε νέος.

ΕΝ ΤΩι ΓΡΑΦΕΙΩι
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ
ΕΝΘΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
33 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 33
ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ
ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

1) Ὁ Α' καὶ Β'. τόμος τῆς Πολιτικῆς καὶ Φιλολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐκ σελ 416, ἕκαστος Ν. Δρ. 6.
2) ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἰατροῦ τάγματος κ.τ.λ.: Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς σωματικῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδίων... Ν. Δρ. 3.
3) ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΟΡΤΑΚΗ: Λογική. Ἐκδίδεται ἐπιμελείᾳ Α. Ι. Ὀλυμπίου..... Ν· Δρ. 2.
4) Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ Δ. Φ. ὑφηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ: Ἡ Ἀθηνᾶ ἡ παρὰ τῷ Βαρβακείῳ εὑρεθεῖσα ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Παρθενῶνος..... Ν.Δρ. 1.
5) ΚΩΝΣΤ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ γραμματέως Α'. τάξεως παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης: Γνωμοδοτήσεις τῆς εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ ὡδίων ζητημάτων Ν.Δρ.5
6) Γ. Χ. ΒΑΦΑ: Μελέτη ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων Λουτρακίου.....Ν. Δρ. 2.
7) » Περὶ τῆς διφθερίτιδος ἐν Ἀθήναις· ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἰατρικῇ ἑταιρίᾳ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 7 Μαρτίου 1880 ...Ν.Δρ.1.50.
8) » Περὶ τῆς παραλύσεως τοῦ προσωπικοῦ νεύρου ..... Ν. Δρ. 2.
9) Α. ΣΟΥΤΣΟΥ: Σάτυραι· ἔκδοσις νεωτάτη.....Ν.Δρ.1.
10) Δ.Γ.ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ: Μῦθοι καὶ διάλογοι πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνήβων..... Ν. Δρ. 1.
11) » Εἰκόνες, σατυρικαὶ διατριβαί... Ν. Δρ. 1.
12) » Ἡ φωνὴ τῆς καρδιᾶς μου, λυρικὴ συλλογή, βραβευθεῖσα εἰς τὸν Βουτσινᾶτον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1873..... Ν. Δρ. 1.
13) Α. Ν. ΣΤΟΥΠΗ: δικηγόρου καὶ ὑφηγητοῦ: Πλάνκι Συνταγματικαί, ἀπόσπασμα ἀνεκδότου πραγματείας περὶ τοῦ καθ' ἕλου δημοσίου δικαίου.....Ν. Δρ.1.
14) ΕΔΜΟΝΔ ΑΒΟΥΤ: Ἡ κενόδοξος γυνὴ καὶ ἄλλα διάφορα, μετάφρασις ***.....Ν Δρ. 2.50·
15) ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ ροδοδάκτυλος ἠώς, σύγγραμμα οἰκογενειακόν.....Ν. Δρ. 4.
16) ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΜΙΛ: Ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Φιλήμων, ἱστορία διδύμων χριστιανῶν, ἠθικὸν διήγημα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.....Ν. Δρ. 1
17) ΑΛΒΕΡΤΟΥ ΔΥΜΟΝ: Οἱ Βούλγαροι· ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.....Ν Δρ. 1.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ